

Rahvaraamatukogu seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu väljatöötamise kavatsus

- I. Probleem, sihtrühm ja eesmärk
- II. Hetkeolukord, uuringud ja analüüsid
- III. Probleemi võimalikud mitteregulatiivsed lahendused
- IV. Probleemi võimalikud regulatiivsed lahendused
- V. Regulatiivsete võimaluste mõjude eelanalüüs ja mõju olulisus
- VI. Kavandatav õiguslik regulatsioon ja selle väljatöötamise tegevuskava

I. Probleem, sihtrühm ja eesmärk

1. Probleemi kirjeldus ja selle tekke põhjus

Kavandatava seaduseelnõu (edaspidi ka *eelnõu*) koostamise raames on Kultuuriministeeriumil (edaspidi *KuM*) plaanis rahvaraamatukogu seadus (edaspidi *RaRS*) tervikuna üle vaadata. 1998. aastal jõustunud RaRS-is tehti olulisemad sisulised muudatused viimati 2007. aastal. Hiljem on tehtud väiksemaid korrekture näiteks seoses maavalitsuste tegevuse lõpetamise ja isikuandmete kaitse üldmääruse jõustumisega. Tänapäevaks on KuM-ile esitatud hulk seaduse muutmise ettepanekuid nii rahvaraamatukogude endi, nende pidajateks olevate kohalike omavalitsuste kui ka valdkondlike esindusorganisatsioonide poolt. Mitmed probleemkohad on ilmnunud ka KuM-i kui raamatukogunduse valdkonna korraldaja igapäevatoos. Käesolevas väljatöötamiskavatsuses (edaspidi *VTK*) käsitletakse neist üksnes olulisemaid ning väiksema mõjuga või tehnilist laadi muudatused kavandatakse otse eelnõusse.

VTK-s on kirjeldatud ka Eesti Rahvusraamatukogu seaduse (edaspidi *ERRS*) võimalikke muudatusi. Kuna need puudutavad otseselt ka rahvaraamatukogusid, on otstarbekas kavandada mõlema seaduse muutmine ühe eelnõuna. Eelnõusse lisanduvad ka põhimuudatustega seonduvad muudatused teistes seadustes (vt ka VTK punkti 16).

1.1. Rahvaraamatukogude võrgu loomise põhimõtete uuendamine

Kuigi rahvaraamatukogud on RaRS § 3 lõike 1 kohaselt kohaliku omavalitsuse asutused, on raamatukoguteenuse ühtlase kättesaadavuse tagamiseks sätestatud seaduses rahvaraamatukogude võrgu loomise põhimõtted, millest kohalikud omavalitsused peavad juhinduma. RaRS § 4 lõike 2 kohaselt tuleb rahvaraamatukogude võrgu loomisel lähtuda järgmisest: 1) igas kuni 10 000 elanikuga linnas peab olema vähemalt üks rahvaraamatukogu; 2) üle 10 000 elanikuga linnas peab olema vähemalt üks rahvaraamatukogu keskmiselt iga 15 000 elaniku kohta; 3) mujal peab olema vähemalt üks rahvaraamatukogu keskmiselt kuni 500 elanikuga teeninduspiirkonna kohta. Viidatud säte on sellisena kehtinud alates RaRS-i jõustumisest 1998. aasta 10. detsembril. Vahepealse enam kui 20 aasta jooksul on aga oluliselt muutunud nii Eesti haldusjaotus kui ka erinevate piirkondade asustustihedus. Suuremate linnade lähedased vallad on elanike arvult kasvanud. Näiteks Harku valla elanike arv tõusis aastatel 2001–2017 7 150-lt 13 735-ni, Rae valla elanike arv 8 530-lt 16 758-ni, Viimsi valla elanike arv 8 570-lt 18 659-ni, märkimisväärselt kasvas ka Luunja ja Ülenurme valla¹ elanike arv vastavalt 2 760-lt 4 202-ni ja 5 130-lt 7 380-ni.²

Kehtiva seaduse kohaselt peaks kõigis nimetatud kohaliku omavalitsuse üksustes olema vähemalt üks rahvaraamatukogu keskmiselt kuni 500 elanikuga teeninduspiirkonna kohta, mis tähendaks kokkuvõttes kümneid rahvaraamatukogusid ühes vallas. Tegelikult on aga Harku vallas kolm

¹ Praeguseks on Ülenurme vald liidetud Kambja vallaga.

² [Statistikaamet. Rahvaarv, pindala ja asustustihedus haldusüksuse või asustusüksuse liigi järgi, 1. jaanuar.](#)

rahvaraamatukogu (üks keskraamatukogu ja kaks haruraamatukogu), Rae vallas neli rahvaraamatukogu (üks keskraamatukogu ja üks haruraamatukogu ning kaks eraldiseisvat rahvaraamatukogu), Viimsi vallas samuti neli rahvaraamatukogu, Luunja vallas kolm rahvaraamatukogu (üks keskraamatukogu ja kaks haruraamatukogu) ning Kambja vallas, mille koosseisu kuulub ka endine Ülenurme vald, viis rahvaraamatukogu. Arvestades kõnealuste valdade võrdlemisi suurt asustustihedust, poleks kehtivale RaRS-ile vastava rahvaraamatukogude võrgu loomine ilmselgelt mõistlik.

Lõpetamaks olukord, kus osal kohaliku omavalitsuse üksustest on ebamõistlik seadust täita, vajavad RaRS-is sätestatud rahvaraamatukogude võrgu loomise põhimõtted uuendamist.

1.2. Rahvaraamatukogu struktuuri kirjeldamine

RaRS § 5 lõige 3 näeb ette, et kui vallas või linnas on mitu rahvaraamatukogu, võib linna- või vallavolikogu raamatukoguteeninduse koordineerimiseks nimetada ühe rahvaraamatukogudest linna või valla keskraamatukoguks. Sama paragrahvi lõike 5 kohaselt on keskraamatukogu ülesanded raamatukoguteeninduse koordineerimisel järgmised: 1) kogude komplekteerimine ja töötlemine; 2) rahvaraamatukogude tegevuseks vajalike bibliograafia-, täistekst- ja muude andmebaaside loomine ja pidamine; 3) rahvaraamatukogude statistilise aruandluse korraldamine ja tegevuse analüüsimine; 4) erialane nõustamine ja raamatukogutöötajate täienduskoolituse korraldamine; 5) teatmebibliograafilise töö korraldamine. Kehtivas RaRS-is ei täpsustata, kas koordineeritavad rahvaraamatukogud peaksid seejuures jääma eraldiseisvateks kohaliku omavalitsuse asutusteks või muutuma keskraamatukogu struktuuriüksusteks.

Kuigi senine keskraamatukogu ülesannete kirjeldus on selgelt piiritletud ega hõlma kõikvõimalikke juhtimisülesandeid jms, mis viitaks justkui asjaolule, et koordineeritavad rahvaraamatukogud peaksid säilitama siiski eraldiseisva asutuse staatuse, on praktikas eriti haldusreformi mõjul levimas lähenemine, kus valda või linna jäetakse juriidiliselt alles üks rahvaraamatukogu ja teised rahvaraamatukogud loetakse selle struktuuriüksusteks, nimetades neid haruraamatukogudeks, mõnel juhul ka teenindus- või laenutuspunktideks. Näiteks 2019. aastal teavitas KuM-i sarnastest ümberkorraldustest üheksa kohaliku omavalitsuse üksust, 2018. aastal aga koguni 15 kohaliku omavalitsuse üksust. KuM valdkondliku poliitikakujundaja ja rahvaraamatukogude võrgu üle haldusjärelvalve teostajana on sellise lähenemise heaks kiitnud ning lugenud selle RaRS-iga kooskõlas olevaks, sest enamasti ongi mõistlik juhtida ühe kohaliku omavalitsuse üksuse kõiki rahvaraamatukogusid koordineeritult. Sellega võib aga kaasneda ka probleeme.

Kuna RaRS-is pole kasutusel termineid „haruraamatukogu“ ja „laenutuspunkt“, on nende sisu jäänud iga kohaliku omavalitsuse üksuse enda määratleda. Ühtse arusaama puudumine, milline on rahvaraamatukogu erinevate struktuuriüksuste pakutavate teenuste miinimumstandard, võib viia aga olukorrani, kus rahvaraamatukogu teenused pole kõigile Eesti inimestele enam mõistlikul määral kättesaadavad. Näiteks mõjutab teenuste kättesaadavust niinimetatud teenindus- või laenutuspunkti äärmiselt piiratud tööaeg, interneti kasutamise võimaluse puudumine, eriteenuste (koopiate tegemine, andmebaaside kasutamine jms) mitte pakkumine jms.

Eelnevast tulenevalt vajab RaRS täiendamist asjaomaste terminitega ning kehtestada tuleb haruraamatukogu ja laenutuspunkti pakutavate kohustuslike teenuste loetelu.

1.3. Maakonnaraamatukogu kontseptsiooni uuendamine

Maakonnaraamatukogu ja linna või valla keskraamatukoguga seonduvat reguleerib RaRS § 5. Kõnealuse paragrahvi esimese lõike kohaselt on maakonnaraamatukogu rahvaraamatukogu, kes täidab täiendavalt raamatukoguteeninduse maakondliku koordineerimise ülesandeid. Nimetatud ülesanded on loetletud RaRS § 5 lõikes 5, mis näeb aga ette, et täpselt samu ülesandeid täidab ka linna või valla keskraamatukogu. RaRS § 10 lõike 3 punkti 3 kohaselt finantseeritakse

maakonnaraamatukoguks oleva rahvaraamatukogu nelja töötaja töötasu ja ülalpidamine KuM-i ettepanekul toetusena riigieelarvest.

2011. aastal esitas KuM kooskõlastamiseks RaRS-i muutmise seaduse eelnõu VTK³, milles seati peamiseks eesmärgiks just maakonna- ja keskraamatukogu ülesannete eristamine. VTK koostamine oli ajendatud Riigikohtu üldkogu 16. märtsi 2010. a otsusest nr 3-4-1-8-09⁴, millega tunnistati põhiseadusega vastuolus olevaks selliste õigustloovate aktide andmata jätmine, mis sätestaksid, millised seadusega kohaliku omavalitsuse üksustele pandud kohustused on omavalitsuslikud ja millised riiklikud ning eristaksid kohaliku omavalitsuse üksustele kohaliku elu küsimuste otsustamiseks ja korraldamiseks ettenähtud raha riiklike kohustuste täitmiseks mõeldud rahast ning näeksid ette kohaliku omavalitsuse üksustele seadusega pandud riiklike kohustuste rahastamise riigieelarvest. KuM liigitas Siseministeeriumi eestvedamisel toimunud kohaliku omavalitsuse üksustele pandud ülesannete analüüsi raames raamatukoguteeninduse maakondliku koordineerimise riiklikuks kohustuseks. Liigituse aluseks võeti toona asjaolu, et kuna maakonnaraamatukogu täidab koordineerivaid ülesandeid mitte üksnes tema omanikuks oleva kohaliku omavalitsuse teiste rahvaraamatukogude heaks, vaid ka teiste maakonna kohalike omavalitsuste rahvaraamatukogude hüvanguks, ei saa sellist tegevust pidada enam üksnes kohaliku elu korraldamiseks. Kuna eelnõuni tookord ei jõutudki, on käesoleva ajani RaRS-is selgelt sätestamata, milles seisneb maakonnaraamatukogu ja linna või valla keskraamatukogu koordineeriva rolli erinevus.

Kuigi kavandatava eelnõuga oleks võimalik aastatetagune puudus hõlpsasti kõrvaldada, vajab maakonnaraamatukogu kontseptsioon siiski põhjalikumat uuendamist. Nimelt on maakonnaraamatukogu olemusele olulise jälje jätnud haldusreform. Selle tulemusel on juba tekkinud üks tervet maakonda hõlmav vald – Hiiumaa vald Hiiuma maakonnas. Vaid kolmest kohaliku omavalitsuse üksusest koosnevaid maakondi on praeguseks kuus – Jõgeva maakond, Järva maakond, Lääne maakond, Põlva maakond, Saare maakond ja Valga maakond, ning riik loodab tulevikus näha rohkem maakondade suuruseid kohalike omavalitsusi.⁵ Arvestades Hiiumaal juba toimunud arenguid ja asjaolu, et maakonnaraamatukogu koordineerivate ülesannete riiklikeks kohustusteks lugemine põhineb mitmele omavalitsusüksusele teenuste osutamisel, ei saa Hiiumaa puhul täna enam rääkida riiklike kohustuste täitmisest. Peagi võib sama probleem ilmnedas mõnes teises maakonnas. Seega tuleb kaaluda kas riiklikeks kohustusteks loetavaid raamatukoguteeninduse koordineerimisülesandeid tuleks edaspidi täita näiteks mitut maakonda hõlmavate nii-öelda piirkondlike keskraamatukogude kaudu või on raamatukoguteeninduse ühtlaselt kõrget taset ning rahvaraamatukogude võrgu sidusust ja arengut võimalik tagada muul viisil.

Lisaks vajab RaRS § 5 lõikes 5 sätestatud maakonnaraamatukogu ja linna või valla keskraamatukogu ülesannete loetelu sisulist uuendamist, kuna mõni selles nimetatud ülesanne pole enam maakonna- või keskraamatukogu spetsiifiline. Näiteks teatmebibliograafilise tööga ehk teisisõnu infootsingu päringutele vastamisega saavad tegeleda kõik rahvaraamatukogud. Põhjuseks on asjaolu, et tulenevalt infosüsteemide arengust on kadunud vajadus maakonna- või keskraamatukogus peetavate paberkaartide järele ja andmed saab infosüsteemist kätte kõigis rahvaraamatukogudes.

1.4. Rahvaraamatukogu juhtimise tõhustamine

RaRS § 7 sätestab rahvaraamatukogu direktori kvalifikatsiooninõuded ja direktori vaba ametikoha täitmise alused. Kõnealuse paragrahvi lõike 2 kohaselt korraldatakse direktori vaba ametikoha täitmiseks avalik konkurss. Sama paragrahvi kolmas lõige näeb ette, et direktoriga sõlmitakse tähtajaline või tähtajatatu tööleping. Tähtajalise töölepingu sõlmimise võimalus lisati RaRS-i 2007. aastal ja seda põhjendati vajadusega soodustada raamatukogunduse arengut raamatukogutöötajate

³ [Rahvaraamatukogu seaduse muutmise seaduse eelnõu väljatöötamise kavatus.](#)

⁴ [Riigikohtu üldkogu 16. märtsi 2010. a otsus nr 3-4-1-8-09.](#)

⁵ [Eesti Rahvusringhääling. Riik loodab näha tulevikus maakondade suuruseid omavalitsusi.](#)

liikumise ning noortele arengu- ja edenemisvõimaluste andmise abil. Toona viidati eelnõu seletuskirjas sarnasele lahendusele ka teiste kultuuri- ja haridusvaldkonna juhtivate töötajate puhul.⁶ Näiteks on kuni viieaastane ametiaeg etendusasutuse seaduse § 6 lõike 2 kohaselt etendusasutuse direktoril⁷, muuseumiseaduse § 18 lõike 3 kohaselt riigimuuseumi direktoril ning teadus- ja arendustegevuse korralduse seaduse § 7 lõike 2 kohaselt teadus- ja arendusasutuse direktoril. Ka Eesti Rahvusraamatukogu direktor valitakse ERRS § 16 lõike 1 alusel viieks aastaks.

Rahvaraamatukogude võrgu sidususe seisukohalt on praegu võtmeroll maakonnaraamatukogudel⁸, mistõttu on just maakonnaraamatukogu direktori töö eriti vastutusrikas. Kuna direktori otsuste kvaliteedist sõltub suurel määral asutuse toimimine, on mõistlik teatud perioodi tagant üle hinnata, kas juhtimisülesannet täidetakse parimal võimalikul viisil. 15-st täna ametis olevast maakonnaraamatukogu direktorist on tähtajaline tööleping sõlmitud aga vaid ühega, mis viitab sellele, et asjaomased kohalikud omavalitsused ei ole teadvustanud maakonnaraamatukogude koordineerivat rolli ega mõistnud nende juhtimiskvaliteedi laiemat mõju. 2007. aastal RaRS-i muutmisel seatud eesmärk ei ole seega suurel määral realiseerunud.

Lisaks vajavad RaRS § 7 lõigetes 5 ja 6 uuendamist direktorilt nõutava raamatukoguhoidja kutsekvalifikatsiooni astmed. RaRS § 7 lõike 5 kohaselt peab direktoril juhul, kui tal ei ole raamatukogunduse või infoteaduste kõrgharidust, olema raamatukoguhoidja kutsekvalifikatsiooni neljas aste. Sama paragrahvi kuues lõige näeb ette, et kui rahvaraamatukogu teeninduspiirkonnas on kuni 500 elanikku, peab direktoril olema raamatukoguhoidja kutsekvalifikatsiooni kolmas aste, kui tal puudub sama paragrahvi lõikes 4 (erialane kõrgharidus) või 5 (muu kõrgharidus + kutsekvalifikatsiooni neljas aste) nimetatud kvalifikatsioon. Kunagised raamatukoguhoidja kutse tasemed III, IV ja V on tänaseks asendatud tasemetega 6, 7 ja 8,⁹ kusjuures uue süsteemi kohaselt vastavad nii varasem III kui ka IV tase mõlemad uuele tasemele 6. Kuivõrd RaRS § 7 lõigetes 5 ja 6 viidatakse just III ja IV tasemele, tuleb uutest kutsestandarditest juhindudes läbi mõelda, kas ja kuidas säilitada erinevate rahvaraamatukogude direktorite kvalifikatsioonitasemetele põhjendatud juhtudel ka erinevad nõuded.

1.5. Raamatukogudele riigieelarvest antava arendustoetuse jaotamise ja rahvaraamatukogude üle haldusjärelevalve tegemise üleandmine Eesti Rahvusraamatukogule

Vabariigi Valitsuse seaduse (edaspidi VVS) § 70 lõike 1 kohaselt on amet seaduses sätestatud ning ministeeriumi valitsemisalas tegutsev valitsusasutus, millel on juhtimisfunktsioon ja mis teostab riiklikku järelevalvet ning kohaldab riiklikku sundi seaduses ettenähtud alustel ja ulatuses. Vastavalt VVS § 71 lõikele 1 on riikliku järelevalve teostamine ning riikliku sunni seaduses ettenähtud alustel ja ulatuses kohaldamine ka inspeksiooni ülesanne. Eelnev viitab asjaolule, et ministeerium peaks olema ennekõike poliitikakujundaja ja suunama järelevalvefunktsiooni võimaluste piires valitsemisala asutustele.

KuM-i valitsemisalas on üks valitsusasutus – Muinsuskaitseamet. Kultuuriministri 25. aprilli 2019. a määruse nr 19 „Muinsuskaitseameti põhimäärus“ § 1 lõike 1 kohaselt teostab Muinsuskaitseamet muinsuskaitse ja muuseumide valdkonnas täidesaatvat riigivõimu ja järelevalvet, kohaldab riiklikku sundi seaduses ettenähtud alustel ja ulatuses ning viib läbi kultuuripärandi valdkonna arendustegevusi. Rahvaraamatukogud Muinsuskaitseameti tegevusvaldkondade hulka ei kuulu. Seda silmas pidades on

⁶ [Rahvaraamatukogu seaduse muutmise seadus 1070 SE.](#)

⁷ Enamik etendusasutusi tegutseb täna küll riigi asutatud sihtasutustena, ent nendegi juhid on sihtasutuste seaduse § 19 lõike 3 alusel ametis tähtajaliselt.

⁸ Seoses maakonnaraamatukogu kontseptsiooni uuendamisega võivad tänaste maakonnaraamatukogudega võrreldavat tähtsust omada edaspidi näiteks hoopis piirkondlikud keskraamatukogud (vt ka VTK punkti 1.3).

⁹ Kutsestandardid raamatukoguhoidja kutsetele kinnitas SA Kutsekoda Kultuuri Kutsenõukogu 22. novembril 2017. a.

raamatukogundusega seotud järelevalveülesanded KuM-ilt osaliselt üle antud avalik-õigusliku juriidilise isikuna tegutsevale Eesti Rahvusraamatukogule. Nii näevad 2017. aasta 1. jaanuaril jõustunud säilituseksemplari seaduse (edaspidi *SäES*) § 20 lõige 1 ja § 22 lõige 1 ette, et riiklikku ja haldusjärelevalvet kõnealuse seaduse täitmise üle teeb Eesti Rahvusraamatukogu. Et ministeerium saaks koondada oma tähelepanu ennekõike raamatukogunduse korraldamisele ja koordineerimisele ning kõnealuse valdkonna arendamise ja probleemide lahendamise suunamisele, võiks anda ka RaRS § 11 lõikes 2 sätestatud ülesande teha haldusjärelevalvet rahvaraamatukogude võrgu ja maakonnaraamatukogu ülesannete täitmise üle KuM-ilt Eesti Rahvusraamatukogule.

Lisaks järelevalveülesandele võiks samal eesmärgil Eesti Rahvusraamatukogu vastutusalasse anda ka rahvaraamatukogudele kultuuriministri 9. jaanuari 2015. a määruse nr 1 „Rahvaraamatukogudele riigieelarvest finantseeritavate kulude jaotamise kord“ §-de 6–16 alusel antava arendustoetuse jaotamise. Toetuste eraldamise näol on tegemist rakendusliku küsimusega, millega ei pea tegelema tingimata ministeerium. Sarnane areng on toimunud ka teistes KuM-i vastutusvaldkondades. Näiteks on kultuuripärandi valdkonna toetamiseks ettenähtud taotlusvooruga seonduvad ülesanded antud hiljuti Muinsuskaitseametile ja osa spordivaldkonna toetuste menetlemine on mõne aasta eest üle antud Eesti Olümpiakomiteele.

1.6. Raamatukogude infovara üldkättesaadavaks tegemiseks mõeldud infotehnoloogia arendamise eest keske vastutaja määramine

Eesti raamatukogudes on hetkel kasutusel kolm erinevat raamatukogude tööks vajalikku infosüsteemi (edaspidi ka *raamatukogusüsteem*) – RIKS¹⁰, ESTER/Sierra¹¹ ja URRAM¹². Lisaks sellele, et pikas perspektiivis eksisteerib raamatukogul suurem kulu arenduse, hoolduse, koolituste jne lõikes, puudub ka raamatukoguteenuste kasutajatel keskne koht teavikute valikuga tutvumiseks ehk ühtne e-kataloog. Kulutusi tõstavad duplitseeritud protsessid, näiteks ühe teaviku korduv kirjeldamine kolmes süsteemis. Puudub asutus, kes juhiks raamatukogusüsteemide ja teenuste arengut. Arendusmuudatuste arutelud jäävad konkreetse süsteemiga seotud tööruhmade piiridesse. Peale rahastuse hajususe ja väiksuse, mis takistab suurte arenduste teostamist, on tootjate hinnangul oluline puudus süsteemide lõppkasutajate, eriti rahva- ja kooliraamatukogude töötajate ja lugejate, suutmatust luua ja sõnastada uuenduslikke muudatusi.¹³

Üha suurem kasutajate nõudlus ja vajadus on tekkinud e-väljaannete laenutamiseks. Tänapäevaks on oma e-raamatute laenamis- ja lugemiskeskonna ELLU loonud Tallinna Keskraamatukogu. Ärilistel alustel pakub sarnast teenust ka Elisa Eesti AS (Elisa Raamat). Keske vastutaja puudumisel on e-väljaannete laenutuskeskkond järgmine potentsiaalne infotehnoloogiline lahendus, mille puhul võib sarnaselt raamatukogusüsteemidega tekkida olukord, kus kasutusele võetakse paralleelselt mitu kulukat platvormi. Veelgi tõenäolisem on aga stsenaarium, mille kohaselt teiste kohaliku omavalitsuse üksuste rahvaraamatukogud oma lugejatele e-väljaannete laenutusteenust pakkuda ei suuda, mistõttu teenuse populaarsuse kasvamisel, langeb kogu koormus, sealhulgas kaasnevate kulude kandmise osas, Tallinna linnale.¹⁴

¹⁰ RIKS-i haldab ja arendab Deltmar OÜ.

¹¹ ESTER/Sierra raamatukogusüsteemi haldab MTÜ Eesti Raamatukoguvõrgu Konsortsium, mille liikmed on Eesti Kunstiakadeemia, Eesti Maaülikool, Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia, Eesti Rahvusraamatukogu, Tallinna linn, Tallinna Tehnikaülikool, Tallinna Ülikool, Tartu linn ja Tartu Ülikool, ning arendab Innovative Interfaces (Ameerika Ühendriigid).

¹² URRAM-it haldab ja arendab Urania Com OÜ.

¹³ KPMG Baltics OÜ. Raamatukogusüsteemide kaasajastamise analüüsi lõpptulem. Tallinn, 2019.

¹⁴ E-raamatute laenamis- ja lugemiskeskonda ELLU saavad kasutada kõik Tallinna Keskraamatukogu registreeritud lugejad. Lugejaks registreerumisel ei pea olema Tallinna linna elanik.

Probleemi lahendaks Eesti Rahvusraamatukogu määramine raamatukogude infovara üldkättesaadavaks tegemiseks mõeldud infotehnoloogia arendamise eest keskseks vastutajaks.

1.7. Eesti Hoiuraamatukogu ühendamine Eesti Rahvusraamatukoguga

Eesti Hoiuraamatukogu (edaspidi ka *hoiuraamatukogu*) on KuM-i valitsemisalas tegutsev ministeeriumi hallatav riigiasutus, mille üheks struktuuriüksuseks on Eesti Pimedate Raamatukogu. Ajalooliselt on hoiuraamatukogu olnud Eesti Rahvusraamatukogu struktuuriüksus, ent eraldati viimasest 1994. aastal. Kultuuriministri 1. juuni 2010. a määruse nr 3 „Eesti Hoiuraamatukogu põhimäärus“ (edaspidi ka *hoiuraamatukogu põhimäärus*) § 3 lõike 1 kohaselt on hoiuraamatukogu põhiülesanded: 1) moodustada üleriigiline vähekasutatavate trükiste hoiukogu, talletades Eesti teistest raamatukogudest üleantud säilitamist väärivat teaduslikku, tehnilist ja kultuurialast kirjandust ning teha see kättesaadavaks raamatukogudele ja lugejatele; 2) võtta vahetuskogusse vastu teistelt raamatukogudelt, asutustelt, juriidilistelt ja füüsilistelt isikutelt teavikuid ning vahendada neid raamatukogudele oma kogude täiendamiseks või hävinud teavikute asendamiseks; 3) valmistada, komplekteerida, säilitada ja teha kättesaadavaks heliraamatuid, -ajakirju, -ajalehti, punktkirjas ja elektroonilisi teavikuid ning puuteraamatuid nägemispuudega või mõne muu tavakirjas teksti lugemist takistava puudega lugejatele.

Loetletud ülesanded, ennekõike teavikute pikaajaline säilitamine ja ringluse korraldamine, on sarnased ja osaliselt kattuvad Eesti Rahvusraamatukogu ülesannetega. Näiteks vähekasutatavate väljaannete üleriigilise kättesaadavuse parandamiseks on Eesti Rahvusraamatukogu algatanud projekti „Raamatud liikuma!“, mis on otseses seoses hoiuraamatukogu säilitus- ja vahetuskogu teenustega. Mõlema asutuse pakutavad teenused on tihedalt seotud kogu raamatukoguvõrgu toimimisega. Sarnaseid ülesandeid täitvate asutuste eraldiseisvana pidamine takistab aga teenuste innovatsiooni ja sidusust.

Hoiuraamatukogu ja Eesti Rahvusraamatukogu teenuste eraldatus pärsib ka puuetega inimeste ligipääsu märkimisväärsele hulga teavikutele. Näiteks on Eesti Rahvusraamatukogul digitaalarhiiv DIGAR, kuhu laekuvad nii SäES-i kui komplekteerimispõhimõtete alusel uued Eesti väljaanded, mis tuleks ka nägemispuudega inimestele mugavamalt ligipääsetavaks teha. Eesti Rahvusraamatukogu digitaalsete teenuste arendamine sidusalt hoiuraamatukogu struktuuriüksuseks oleva Eesti Pimedate Raamatukogu veebiraamatukogu teenusega võiks parandada huviliste ligipääsu suurele hulga digikujul säilitatavale informatsioonile.

2. Sihtrühm

2.1. Rahvaraamatukogude võrgu loomise põhimõtete uuendamine

Kavandatavad muudatused mõjutavad kohalikke omavalitsusi rahvaraamatukogude pidajatena ja rahvaraamatukogusid. Eestis on 79 kohaliku omavalitsuse üksust, mis jagunevad 15 linnaks ja 64 vallaks. Rahvaraamatukogusid on 2018. aasta statistika kohaselt 528, millest on üldkasutatavad 523.¹⁵ Kuna rahvaraamatukogude korraldus mõjutab otseselt raamatukoguteenuse kättesaadavust ja kvaliteeti, puudutab enamik VTK-s kirjeldatud muudatustest vähemal või rohkemal määral ka raamatukogude külastajaid, keda 2017. aastal oli 413 200.¹⁶ 2018. aastal AS-i EMOR koostatud muuseumide ja raamatukogude külastajate ja mittekülastajate uuringu tulemuste kohaselt plaanis 22% eestimaalastest raamatukogukülastuste arvu suurendada ja vaid 32% ei plaaninud järgmise aasta jooksul üldse raamatukokku minna.¹⁷

2.2. Rahvaraamatukogu struktuuri kirjeldamine

Muudatused võivad mõjutada kohalikke omavalitsusi rahvaraamatukogude pidajatena ja rahvaraamatukogusid (vt ka VTK punkti 2.1). Ennekõike võib mõju avalduda nendele kohalikele

¹⁵ [Statistikaamet. Rahvaraamatukogud.](#)

¹⁶ [Statistikaamet. Vähemalt 15-aastased raamatukogu külastanud.](#)

¹⁷ [AS EMOR. Muuseumide ja raamatukogude külastajate ja mittekülastajate uuring. Tallinn, 2018.](#)

omavalitsustele, kelle rahvaraamatukogudest mõni on juba nimetatud valla või linna keskraamatukoguks ja teised rahvaraamatukogud tegutsevad harukogude või laenutuspunktidena. Praeguseks on üle Eesti moodustatud 45 keskraamatukogu.

2.3. Maakonnaraamatukogu kontseptsiooni uuendamine

Mõjutatud on 15 maakonnaraamatukogu ja neid pidavad kohalikud omavalitsused, samuti 45 keskraamatukogu ja kohaliku omavalitsuse üksused, kus need on moodustatud. Maakonnaraamatukogud on Harju Maakonnaraamatukogu (Keila linn, Harju maakond), Põltsamaa Raamatukogu (Põltsamaa vald, Jõgeva maakond), Jõhvi Keskraamatukogu (Jõhvi vald, Ida-Viru maakond), Järvamaa Keskraamatukogu (Paide linn, Järva maakond), Kõrveküla Raamatukogu (Tartu vald, Tartu maakond), Kärdla Linnaraamatukogu (Hiiumaa vald, Hiiu maakond), Lääne Maakonna Keskraamatukogu (Haapsalu linn, Lääne maakond), Lääne-Virumaa Keskraamatukogu (Rakvere linn, Lääne-Viru maakond), Pärnu Keskraamatukogu (Pärnu linn, Pärnu maakond), Põlva Keskraamatukogu (Põlva vald, Põlva maakond), Rapla Keskraamatukogu (Rapla vald, Rapla maakond), Saare Maakonna Keskraamatukogu (Saaremaa vald, Saare maakond), Valga Keskraamatukogu (Valga vald, Valga maakond), Viljandi Linnaraamatukogu (Viljandi linn, Viljandi maakond) ja Võrumaa Keskraamatukogu (Võru linn, Võru maakond).

2.4. Rahvaraamatukogu juhtimise tõhustamine

Peamiseks mõjutatud sihtrühmaks on maakonnaraamatukogude direktorid, ennekõike need 14, kes töötavad tähtajatu töölepinguga. Lisaks mõjutavad kavandatavad muudatused maakonnaraamatukogude pidajateks olevaid kohalikke omavalitsusi (vt ka VTK punkti 2.3).¹⁸

2.5. Raamatukogudele riigieelarvest antava arendustoetuse jaotamise ja rahvaraamatukogude üle haldusjärelvalve tegemise üleandmine Eesti Rahvusraamatukogule

Kavandatavad muudatused mõjutavad KuM-i ja Eesti Rahvusraamatukogu. Rahvaraamatukogudele ei tohiks asjaolu, et toetust jaotab ja haldusjärelvalvet teeb edaspidi teine asutus, märkimisväärset mõju avaldada.

2.6. Raamatukogude infovara üldkättesaadavaks tegemiseks mõeldud infotehnoloogia arendamise eest keske vastutaja määramine

Esmajärjekorras on mõjutatud Eesti Rahvusraamatukogu. Kui õiguslik alus selleks, et Eesti Rahvusraamatukogu saaks asuda täitma raamatukogudele mõeldud infotehnoloogia arendamise eest vastutaja rolli, on loodud ja algab ülesande reaalne täitmine, võivad vähemal või rohkemal määral tulevikus mõjutatud olla kõik raamatukogud, sealhulgas 528 rahvaraamatukogu, 38 teadus- ja erialaraamatukogu ja 329 kooliraamatukogu, samuti raamatukogusid pidavad asutused ja isikud ning asutused ja eraõiguslikud juriidilised isikud, kes on praegu seotud asjaomaste infotehnoloogiliste lahenduste haldamise ja arendamisega.¹⁹ Kaasnevast teenuste kvaliteedi paranemisest võivad raamatukoguteenuse kasutajad (vt ka VTK punkti 2.1).

2.7. Eesti Hoiuraamatukogu ühendamine Eesti Rahvusraamatukoguga

¹⁸ Sihtrühm on määratletud lähtudes maakonnaraamatukogude tänasest rollist raamatukoguteeninduse koordineerimisel. Seoses maakonnaraamatukogu kontseptsiooni uuendamisega võivad tänaste maakonnaraamatukogudega võrreldavat tähtsust omada edaspidi näiteks hoopis piirkondlikud keskraamatukogud (vt ka VTK punkti 1.3).

¹⁹ Raamatukogusüsteeme RIKS, ESTER/Sierra ja URRAM haldavad ja arendavad vastavalt Deltmar OÜ, MTÜ Eesti Raamatukoguvõrgu Konsortsium ja Innovative Interfaces (Ameerika Ühendriigid) ning Urania Com OÜ. E-väljaannete laenutuskeskkond on olemas Tallinna Keskraamatukogul (koostöös OÜ-ga Eesti Digiraamatute Keskus) ja sarnast teenust pakub ka Elisa Eesti AS (Elisa Raamat).

Kavandatav muudatus mõjutab hoiuraamatukogu, sealhulgas selle struktuuriüksuseks olevat Eesti Pimedate Raamatukogu, ja Eesti Rahvusraamatukogu. Kaasnevast teenuste kvaliteedi paranemisest võivad raamatukoguteenuse kasutajad (vt ka VTK punkti 2.1), sealhulgas Eesti Pimedate Raamatukogu lugejad, keda 2019. aasta lõpu seisuga oli 902 inimest.²⁰ Arvestades asjaolu, et 2019. aasta septembri lõpu seisuga oli nägemispuudega inimesi Eestis 1 967²¹ ja meelega puudega inimesi on ka liitpuudega inimeste seas, võiks Eesti Pimedate Raamatukogu teenuste kasutajate hulk kahtlemata ka kasvada.

3. Eesmärk ja saavutatava olukorra kirjeldus

3.1. Rahvaraamatukogude võrgu loomise põhimõtete uuendamine

Eesmärgiks on optimaalse tihedusega rahvaraamatukogude võrk, mis tagaks ühelt poolt rahvaraamatukogudes pakutavate teenuste kättesaadavuse kõikide Eesti inimeste jaoks, teisalt aga ei muutuks seaduses sätestatud ebamõistlike tingimuste tõttu kohaliku omavalitsuse üksustele ülemäära koormavaks. Probleemi saab lugeda lahendatuks, kui RaRS-is on sätestatud rahvaraamatukogude võrgu loomise põhimõtted, mis arvestavad senisest enam kohalike eripäradega, nagu näiteks asustustihedus jms, ja mida kõikidel kohaliku omavalitsuse üksustel on võimalik täita ning seejuures ei ole halvenenud rahvaraamatukogu teenuste kättesaadavus.

3.2. Rahvaraamatukogu struktuuri kirjeldamine

Rahvaraamatukogu struktuuri ja erinevate üksuste pakutavate teenuste kirjeldamine koostöös rahvaraamatukogude võrgu loomise põhimõtete uuendamisega peab tagama rahvaraamatukogudes pakutavate teenuste mõistliku kättesaadavuse kõikidele Eesti inimestele. Probleemi saab lugeda lahendatuks, kui rahvaraamatukogu võrgu loomise põhimõtete sõnastamisel on arvestatud terminitega nagu „haruraamatukogu“, „laenutuspunkt“ jms, mis tagab kõnealuste struktuuriüksuste olemusest ühtse arusaama ja rahvaraamatukogu pidamisel seeläbi vähemalt teatud miinimumstandardite järgimise.

3.3. Maakonnaraamatukogu kontseptsiooni uuendamine

Maakonnaraamatukogu kontseptsiooni uuendamisel on seatud eesmärgiks Eesti haldusjaotuse muutunud oludes raamatukoguteeninduse koordineerimiseks ning rahvaraamatukogude võrgu sidususe ja arengu tagamiseks toimiva lahenduse leidmine. Seejuures on oluline saavutada selgus küsimuses, millised raamatukoguteeninduse koordineerimisega seotud kohustused on omavalitsuslikud ja millised riiklikud. Probleemi saab lugeda lahendatuks, kui kõikjal Eestis on jätkuvalt tagatud raamatukoguteenindust koordineeriv tugi ning seaduses on selgesõnaliselt sätestatud raamatukoguteeninduse koordineerimise riikliku iseloomuga ülesanded ja nende täitmisega seotud kulude katmine täies ulatuses riigieelarvest.

3.4. Rahvaraamatukogu juhtimise tõhustamine

Eesmärgiks on tõsta eeskätt raamatukoguteeninduse koordineerimisel võtmetähtsust omavate asutuste (rahvaraamatukogude võrgu senise korralduse kohaselt maakonnaraamatukogude) juhtimiskvaliteeti ning tagada, et kõikide rahvaraamatukogude eesotsas on kvalifitseeritud spetsialistid. Probleemi saab lugeda lahendatuks, kui vähemalt maakonnaraamatukogude²² direktoritega asutakse töölepinguid sõlmima määratud ajaks, millega kaasneb tegevuse kavandamine konkreetseks perioodiks ja järjekindel tegutsemine seatud eesmärkide täitmise nimel, ning kõikide rahvaraamatukogude direktorite kvalifikatsioon vastab kehtivatele standarditele.

²⁰ [Eesti Hoiuraamatukogu tegevusaruanne 2019.](#)

²¹ [Sotsiaalkindlustusamet. Statistika ja aruandlus.](#)

²² Seoses maakonnaraamatukogu kontseptsiooni uuendamisega võivad tänaste maakonnaraamatukogudega võrreldavat tähtsust omada edaspidi näiteks hoopis piirkondlikud keskraamatukogud (vt ka VTK punkti 1.3).

3.5. Raamatukogudele riigieelarvest antava arendustoetuse jaotamise ja rahvaraamatukogude üle haldusjärelvalve tegemise üleandmine Eesti Rahvusraamatukogule

Eesmärk on saavutada olukord, kus KuM on raamatukogunduse valdkonnas poliitikakujundaja ega täida rakendusliku iseloomuga ülesandeid, mida saaks edukalt täita ka mõni teine asutus. Probleemi saab lugeda lahendatuks, kui kõnealused ülesanded on üle antud Eesti Rahvusraamatukogule.

3.6. Raamatukogude infovara üldkättesaadavaks tegemiseks mõeldud infotehnoloogia arendamise eest keske vastutaja määramine

Kavandatavate muudatuste eesmärgiks on tagada raamatukogude infovara üldkättesaadavaks tegemiseks mõeldud infotehnoloogiliste lahenduste valitsemis- ja rahastamismudeli jätkusuutlikkus ning mugavus lõppkasutajale. Probleemi saab lahendatuks lugeda, kui määratud on keskne vastutaja, kelleks võiks olla Eesti Rahvusraamatukogu. Kõnealune muudatus koostoimes raamatukogudele riigieelarvest antava arendustoetuse jaotamise ja rahvaraamatukogude üle haldusjärelvalve tegemise üleandmisega Eesti Rahvusraamatukogule suurendab Eesti Rahvusraamatukogu tähtsust valdkondliku teadus- ja arendusasutusena.

3.7. Eesti Hoiuraamatukogu ühendamise Eesti Rahvusraamatukoguga

Hoiuraamatukogu Eesti Rahvusraamatukoguga ühendamise eesmärgiks on pakutavate teenuste, sealhulgas puuetega inimestele suunatud lahenduste, sidusam arendamine. Selle tulemusena väheneks raamatukoguteenuse killustatus. Probleemi saab lugeda lahendatuks, kui hoiuraamatukogu koos Eesti Pimedate Raamatukoguga on Eesti Rahvusraamatukogu struktuuriüksused.

II. Hetkeolukord, uuringud ja analüüsid

4. Kehtiv regulatsioon, seotud strateegiad ja arengukavad

Lisaks RaRS-is, ERRS-is ja hoiuraamatukogu põhimääruses sätestatule tuleb käesolevas VTK-s kirjeldatud probleemide lahendamisel arvestada ka näiteks töölepingu seaduse (edaspidi *TLS*), halduskoostöö seaduse (edaspidi *HKTS*), VVS-i ja riigivaraseaduse (edaspidi *RVS*) regulatsiooniga. *TLS*-is, ennekõike selle § 10 lõikes 1 tähtajalise töölepingu ja 5. peatükis tähtajatu töölepingu lõppemise kohta sätestatut²³ tuleb arvestada maakonnaraamatukogude direktorite töösuhte tähtajaliseks muutmisel. *HKTS*-i regulatsiooniga peab arvestama raamatukogudele riigieelarvest antava arendustoetuse jaotamise ülesande üleandmisel Eesti Rahvusraamatukogule. *VVS*-ist ja selle rakendusaktist Vabariigi Valitsuse 8. oktoobri 1996. a määrus nr 244 „Valitsusasutuste hallatavate riigiasutuste moodustamise ja ümberkorraldamise ning nende tegevuse lõpetamise korra kinnitamine” ning *RVS*-ist tuleb juhendada hoiuraamatukogu ühendamisel Eesti Rahvusraamatukoguga. Kuna rahvaraamatukogud on kohaliku omavalitsuse asutused, peab läbivalt silmas pidama ka kohaliku omavalitsuse korralduse seaduses (edaspidi *KOKS*) sätestatut.

Vabariigi Valitsuse tegevusprogrammi 2019–2023²⁴ punkt 10.8. näeb ette, et toetatakse rahvaraamatukogude rolli ühiskonnas ning luuakse tingimused nende töö kaasajastamiseks ja tugevama sünergia loomiseks teabelevi ning kultuuri- ja huvitegevuse teiste valdkondadega. Selle eesmärgi saavutamiseks on pandud KuM-ile ülesanne koostada RaRS-i muutmise seaduse eelnõu VTK.

Eesti Raamatukoguhoidjate Ühingu ning kultuuripoliitika ja loomemajanduse mõttekoja Creativity Lab koostöös 2016. aastal valminud visioonidokumendi „21. sajandi raamatukogu”²⁵ kohaselt on

²³ *TLS* § 10 lõige 1 näeb ette, et kui töötaja ja tööandja on sõlminud tähtajalise töölepingu samalaadse töö tegemiseks järjestikku rohkem kui kaks korda või tähtajalist lepingut pikendanud rohkem kui üks kord viie aasta jooksul, loetakse töösuhte algusest peale tähtajatuks. Tähtajaliste töölepingute sõlmimine loetakse järjestikuseks, kui ühe töölepingu lõppemise ja järgmise töölepingu sõlmimise vaheline aeg ei ületa kahte kuud.

²⁴ [Vabariigi Valitsuse tegevusprogramm 2019–2023](#).

²⁵ [Eesti Raamatukoguhoidjate Ühingu, Creativity Lab. 21. sajandi raamatukogu. Tallinn, 2016.](#)

raamatukogude tööd reguleerivad õigusaktid ajast maha jäänud ja vajaksid täpsustamist muu hulgas raamatukogude osutatavate teenuste osas. Kõnealusele probleemile pakub lahendust kavandatav rahvaraamatukogu struktuuri ja erinevate üksuste pakutavate teenuste kirjeldamine RaRS-is. Visioonidokumendis märgitakse ka, et raamatukogude juhtimiskvaliteet on tervikuna ebaühtlane ning valdkonda iseloomustab vähene uuenduslikkus ja süsteemi konservatiivsus. Samuti viidatakse vajadusele analüüsida kõikidele raamatukogudele ühise raamatukogutarkvara loomist ning tagada kõikidele Eesti raamatukogudele vajalik IT-tugi ja juurdepääs e-kogudele, sealhulgas kaasasagsetele eestikeelsetele e-raamatutele. Vajalikuks peetakse vähendada valdkondlikku killustatust ja suurendada raamatukogude omavahelist koostööd. Nimetatud küsimustele keskendutakse ka käesolevas VTK-s.

5. Tehtud uuringud

VTK koostamisse on olulise sisendi andnud Eesti Raamatukoguhoidjate Ühingu ning kultuuripoliitika ja loomemajanduse mõttekoja Creativity Lab koostöös 2018. aastal läbiviidud rahvaraamatukogude kvaliteedihindamine. Kvaliteedihindamise raporti kohaselt nimetasid hindamises osalenud rahvaraamatukogude esindajad ühe olulisema probleemina, mille lahendamisega riik saaks tegeleda, valdkondlike õigusaktide ajale jalgu jäämist ja sellega seoses ka valdkonna riikliku rahastamise üldist vähesust. Raporti kohaselt on pärast haldusreformi läbiviimist maapiirkondades palju ebaselgust raamatukogude korralduse osas ja seadus peaks andma siin selgemad suunised kohalikele omavalitsustele, et tagada kogu Eestis rahvaraamatukogude võrgu säilimine ja areng. Raportis märgitakse ka, et veebipõhiste teenuste pakkumine ja kvaliteet ei vasta Eesti kui e-riigi kuvandile. Mitme rahvaraamatukogu poolt toodi esile vajadus arendada senise mitme eraldi toimiva raamatukogusüsteemi asemel välja ühtne süsteem. Ennekoike juhiti tähelepanu vajadusele lahendada riiklikul tasemel e-raamatute ja auviste laenutamisega seotud küsimused. Ühe lahendusena pakuti riikliku e-raamatute laenutuskeskkonna loomist. Lisaks tõdetakse raportis, et töö raamatukogus on nõudlik ja lisanduvad ülesanded kaasasagsete teenuste pakumisel eeldavad pidevat arengut. Samuti eeldavad poliitilised, majanduslikud, sotsiaal-kultuurilised ja tehnoloogilised muudatused raamatukogudelt pidevalt ajaga kaasas käimist ja teenuste strateegilist arendamist.²⁶ Viimati märgitu toetab muu hulgas ka rahvaraamatukogude juhtimise tõhustamiseks kavandatavaid samme.

2018. aastal valmis AS EMOR-il „Muuseumide ja raamatukogude külastajate ja mittekülastajate uuring“.²⁷ Kõnealuse uuringu tulemusi on kasutatud VTK-s kirjeldatud probleemide lahendamiseks kavandatud muudatustest mõjutatud sihtrühmade määratlemisel.

Raamatukogude infovara üldkättesaadavaks tegemiseks mõeldud infotehnoloogia arendamise eest keske vastutaja määramise küsimuses on abiks olnud nii KPMG Baltics OÜ koostatud raamatukogusüsteemide kaasajastamise analüüs²⁸ kui ka Ernst & Young Baltic AS-is valminud e-väljaannete laenutuskeskkonna analüüs²⁹ ja e-väljaannete laenutuse teenuse eelanalüüs³⁰.

6. Kaasatud osapooled

Rahvaraamatukogudega seotud probleemide kaardistamisesse on olnud kaasatud valdkondlikud esindusorganisatsioonid MTÜ Eesti Raamatukoguhoidjate Ühing ja MTÜ Eesti Raamatukoguvõrgu Konsortsium, KuM-i juures nõuandva koguna tegutsev Rahvaraamatukogude Nõukogu, Eesti Rahvusraamatukogu ning paljud rahvaraamatukogud, sealhulgas maakonnaraamatukogud. 2019. aasta aprillis-mais küsiti VTK koostamiseks sisendit kõigilt 79-lt kohalikul omavalitsuselt (tagasiside laekus 44-lt) ja ka Eesti Linnade ja Valdade Liidult.

²⁶ [Eesti Raamatukoguhoidjate Ühing, Creativity Lab. Rahvaraamatukogude kvaliteedihindamise raport 2018.](#)

²⁷ [AS EMOR. Muuseumide ja raamatukogude külastajate ja mittekülastajate uuring. Tallinn, 2018.](#)

²⁸ KPMG Baltics OÜ. Raamatukogusüsteemide kaasajastamise analüüsi lõpptulem. Tallinn, 2019.

²⁹ [Ernst & Young Baltic AS. E-väljaannete laenutuskeskkonna analüüs. Analüüsi aruanne. Tallinn, 2018.](#)

³⁰ Ernst & Young Baltic AS. E-väljaannete laenutuse teenuse eelanalüüs. Ärimudel ja äriprotsess. Tallinn, 2020.

III. Probleemi võimalikud mitteregulatiivsed lahendused

7. Kaalutud võimalikud mitteregulatiivsed lahendused

• Avalikkuse teavitamine	EI
• Rahastuse suurendamine	JAH
• Mitte midagi tegemine ehk olemasoleva olukorra säilitamine	JAH
• Senise regulatsiooni parem rakendamine	JAH
• Muu (palun täpsusta)	EI

7.1. Kaalutud võimalike mitteregulatiivsete lahenduste võrdlev analüüs

7.1.1. Rahvaraamatukogude võrgu loomise põhimõtete uuendamine

Et kõikides kohaliku omavalitsuse üksustes oleks võimalik lähtuda kehtivatest RaRS-is sätestatud rahvaraamatukogude võrgu loomise põhimõtetest, tuleks oluliselt suurendada rahastust. Nimelt on mitmes omavalitsusüksuses moodustatud vähem rahvaraamatukogusid, kui RaRS ette näeb (vt ka VTK punkti 1.1). Samas tuleb tõdeda, et suurel hulgal uute rahvaraamatukogude loomine pelgalt seaduse täitmiseks oleks selgelt ebamõistlik. Vajalikud teenused on praegugi piisavalt hästi kättesaadavad, sest kõnealustes kohaliku omavalitsuse üksustes ei ole kasvanud üksnes rahvaarv, vaid ka asustustihedus. Rahastuse suurendamine ei ole seega antud küsimuses mõistlik lahendus ja uuendada tuleb rahvaraamatukogude võrgu loomise põhimõtteid.

7.1.2. Rahvaraamatukogu struktuuri kirjeldamine

Haldusreformiga kaasnenud segaduse rahvaraamatukogude korralduses võiks aidata lõpetada näiteks senise regulatsiooni parem rakendamine. Paljudes kohaliku omavalitsuse üksustes on rahvaraamatukogude koondamine ühe keskraamatukogu alla juba aset leidnud või kavandamisel ning asjaomaste terminite (näiteks haruraamatukogu ja laenutuspunkt) ja rahvaraamatukogu erinevatelt struktuuriüksustelt oodatavate teenuste loetelu puudumine RaRS-is, ei ole seda otseselt takistanud. KuM on RaRS-i rakenduspraktikat ka omalt poolt suunanud ja omavalitsustele nõuga abiks olnud. Ministeeriumi soovitusel, mis lähevad olemasolevast seaduse tekstist kaugemale, ei ole aga kohalikele omavalitsustele täitmiseks kohustuslikud, mistõttu ei ole sellisel viisil võimalik tagada, et rahvaraamatukogudega seotud ümberkorraldused ei halvenda rahvaraamatukogu teenuste kättesaadavust.

7.1.3. Maakonnaraamatukogu kontseptsiooni uuendamine

Raamatukoguteeninduse maakondliku koordineerimisega seotud probleemide puhul on võimaliku mitteregulatiivse lahendusena kaalutud olemasoleva olukorra säilitamist. See tähendaks seda, et igas maakonnas oleks üks rahvaraamatukogu nimetatud maakonnaraamatukoguks ja täidaks raamatukoguteeninduse maakondliku koordineerimise ülesandeid, mida loetakse kokkuleppeliselt riiklikuks kohustuseks. Kui võrd RaRS kõnealuseid ülesandeid selgesõnaliselt riiklikuks kohustuseks ei nimeta, võiks olemasoleva olukorra säilitamine jätta kohalikud omavalitsused keerulisemates majandusoludes olukorda, kus riigil on kerge varasemast seaduses sätestamata kokkuleppes ja kohustusest antud ülesannete täitmist rahastada taganeda. Lahendamata jääks ka küsimus, kuidas mõtestada raamatukoguteeninduse maakondliku koordineerimise ülesandeid maakondades, mille koosseisu kuulub vaid üks kohaliku omavalitsuse üksus.

7.1.4. Rahvaraamatukogu juhtimise tõhustamine

RaRS-is on juba olemas võimalus sõlmida rahvaraamatukogu direktoriga tähtajatu töölepingu asemel tähtajaline tööleping. Seega võiks mitteregulatiivse lahendusena kõne alla tulla senise regulatsiooni parem rakendamine. Paraku on praktika näidanud, et isegi maakonnaraamatukogude direktoritega reeglina tähtajalisi töölepinguid ei sõlmita, sest selles ei osata näha võimalust saavutada tegevuse parem kavandamine ja suurem motivatsioon seotud eesmärke täita. Kuna raamatukogunduse

valdkonna esindajad tunnistavad ka ise rahulolematust raamatukogude juhtimiskvaliteediga ning peavad probleemiks valdkonda iseloomustavat vähest uuenduslikkust ja süsteemi konservatiivsust³¹, on mõistlik vähemalt raamatukoguteeninduse koordineerimisel võtmetähtsust omavate asutuste (rahvaraamatukogude võrgu senise korralduse kohaselt maakonnaraamatukogude) juhtimiskorraldust otsustavamalt suunata.

7.1.5. Raamatukogudele riigieelarvest antava arendustoetuse jaotamise ja rahvaraamatukogude üle haldusjärelvalve tegemise üleandmine Eesti Rahvusraamatukogule

Riigieelarvest antava arendustoetuse jaotamise ja rahvaraamatukogude üle haldusjärelvalve tegemise üleandmiseks mitteregulatiivseid võimalusi pole. Kui selleks puudub õiguslik alus, ei saa neid ülesandeid KuM-i asemel ükski teine asutus ega isik täitma asuda.

7.1.6. Raamatukogude infovara üldkättesaadavaks tegemiseks mõeldud infotehnoloogia arendamise eest keskse vastutaja määramine

Olemasoleva olukorra säilitamine ehk keskse vastutaja puudumine tähendaks jätkuvalt põhjendamatult kõrgeid kulusid ja vähe uuenduslikke muudatusi raamatukogude tööks vajaliku infotehnoloogia arendamisel. Eesti Rahvusraamatukogu määramine raamatukogude infovara üldkättesaadavaks tegemiseks mõeldud infotehnoloogia arendamise eest keskseks vastutajaks ei ole mitteregulatiivsete lahendustega saavutatav. ERRS § 4 lõige 5 näeb ette, et Eesti Rahvusraamatukogu täidab kõnealusest seadusest, muudest õigusaktidest ja enda põhikirjast tulenevaid ülesandeid. Kuivõrd Eesti Rahvusraamatukogu nõukogu 11. oktoobri 2011. a otsusega nr 4 kinnitatud põhikirjas³² on üksnes täpsustatud konkreetseid tegevusi ERRS-ist tulenevate ülesannete täitmisel, ei piisa ka käesoleval juhul vaid põhikirja täiendamisest, vaid muudatused tuleb teha seaduses. Seejuures tuleb regulatiivse lahenduse kõrval suurendada ka rahastust, et Eesti Rahvusraamatukogul oleks võimalik talle pandavaid uusi ülesandeid täitma asuda.

7.1.7. Eesti Hoiuraamatukogu ühendamine Eesti Rahvusraamatukoguga

Olemasoleva olukorra säilitamisel püsiks raamatukoguteenuse killustatus endisel tasemel. Hoiuraamatukogu ühendamine Eesti Rahvusraamatukoguga ei ole aga õiguslike muudatusteta võimalik. Hoiuraamatukogu ühendamiseks Eesti Rahvusraamatukoguga tuleb kehtestada VVS § 43 lõike 3 alusel ja kooskõlas Vabariigi Valitsuse 8. oktoobri 1996. a määrusega nr 244 „Valitsusasutuste hallatavate riigiasutuste moodustamise ja ümberkorraldamise ning nende tegevuse lõpetamise korra kinnitamine” kultuuriministri määrus ning tunnistada kehtetuks hoiuraamatukogu põhimäärus. ERRS-i tuleb täiendada uute ülesannetega, muu hulgas nägemispuudega või mõne muu tavakirjas teksti lugemist takistava puudega lugejatele mõeldud teenuste pakkumise osas.

7.2. Järeldus mitteregulatiivse lahenduse sobimatusest

Eelnev mitteregulatiivsete lahenduste analüüs kinnitab, et probleemide täielikuks lahendamiseks tuleb kehtivaid regulatsioone muuta. Ka rakenduspraktika suunamine ja rahastuse suurendamine on kahtlemata vajalikud, mistõttu kasutatakse paralleelselt regulatiivse sekkumisega võimaluste piires ka neid lahendusi.

IV. Probleemi võimalikud regulatiivsed lahendused

8. Välisriigid, mille regulatiivseid valikuid probleemi lahendamiseks on analüüsitud või on kavas seaduseelnõu koostamisel analüüsida

Seaduseelnõu koostamisel on kavas analüüsida eeskätt Soome ja Iirimaa regulatiivseid valikuid. Eestil on mõlema riigiga head erialased kontaktid. Soomes on rahvaraamatukogude korraldus sarnane Eesti mudeliga. Ka seal on kõikvõimalikud raamatukogunduse arendusülesanded antud ühele asutusele –

³¹ [Eesti Raamatukoguhoidjate Ühing, Creativity Lab. 21. sajandi raamatukogu. Tallinn, 2016.](#)

³² [Eesti Rahvusraamatukogu põhikirj.](#)

Helsingi Linnaraamatukogule (sarnaselt Eesti Rahvusraamatukogul juba olevate ja kavandatava eelnõuga antavate ülesannetega), ja määratud regionaalseteks raamatukoguteeninduse koordineerijateks üheksa riigi erinevates piirkondades asuvat rahvaraamatukogu (sarnaselt Eesti maakonnaraamatukogudega). Soomes on paari aasta eest põhjalikult uuendatud ka valdkondlikku seadust. Iirimaa on heaks eeskujuks näiteks seetõttu, et hiljuti mindi seal üle ühtsele raamatukogusüsteemile.

9. Regulaatiivsete võimaluste kirjeldus

9.1. Rahvaraamatukogude võrgu loomise põhimõtete uuendamine

Rahvaraamatukogude võrgu loomise põhimõtete uuendamiseks tuleb muuta RaRS § 4 lõiget 2. Seniste rahvaraamatukogude võrgu loomise põhimõtete sõnastamisel on eeldatud, et tiheasutus on üksnes linnades. Nagu eespool märgitud, on viimase 20 aasta jooksul oluliselt muutunud nii Eesti haldusjaotus kui ka erinevate piirkondade asustustihedus, mistõttu ei piisa enam üksnes linnadele rahvaraamatukogude moodustamiseks erisuste kehtestamisest.

Üheks võimalikuks kriteeriumiks, mille alusel mõistliku tihedusega rahvaraamatukogude võrk kujundada, võikski olla asustustihedus. Seejuures on võimalik kasutada 2017. aastal Rahandusministeeriumis kokku kutsutud piirkondliku statistika töörühma töö tulemusi, mille kohaselt määratakse maa- ja linnarahvastik kindlaks sarnase rahvastikutihedusega klastrite järgi. Asustusüksused jaotatakse viidatud metoodika kohaselt linnalisteks, väikelinnalisteks ja maalisteks.³³ Linnalistes asustusüksustes võiks juhinduda RaRS § 4 lõike 2 punktides 1 ja 2 seni sätestatust, maalistes asustusüksustes RaRS § 4 lõike 2 punktis 3 seni sätestatust ning väikelinnaliste asustusüksuste puhul tuleks leida koostöös kohalike omavalitsuste ja teiste huvirühmadega sobiv kesktee.

Teiseks võimalikuks lahenduseks oleks aja- ja vahemaakriteeriumide kasutamine. Eeskujuks saaks seejuures võtta 2015. aastal valminud uuringu era- ja avalike teenuste ruumilise paiknemise ja kättesaadavuse tagamisest ja teenuste käsitlemisest maakonnaplaneeringutes³⁴, kus rahvaraamatukoguteenus on jaotatud kolmele teenustasemele. Haruraamatukogu võiks uuringu kohaselt olla osa kohalike lihtteenuste taristust (piirkonna elanike arv alates 500, ajakulu kohale jõudmiseks kuni 25 minutit), rahvaraamatukogu osa kohalike põhiteenuste taristust (piirkonna elanike arv alates 1500, ajakulu kohale jõudmiseks kuni 30 minutit) ja maakonnaraamatukogu osa regionaalsete teenuste taristust (piirkonna elanike arv alates 15 000, ajakulu kohale jõudmiseks kuni 60 minutit). Uuringu raames ei käsitletud valla või linna keskraamatukogusid ega laenutuspunkte, mistõttu vajaks kirjeldatud süsteem koostöös kohalike omavalitsuste ja teiste huvirühmadega kohandamist.

9.2. Rahvaraamatukogu struktuuri kirjeldamine

RaRS-is tuleb määratleda terminite „haruraamatukogu“ ja „laenutuspunkt“ tähendus ning täpsustada terminite „keskraamatukogu“ ja „maakonnaraamatukogu“ (tulenevalt maakonnaraamatukogu kontseptsiooni uuendamisest edaspidi ka võib-olla „piirkondlik keskraamatukogu“ vms) määratlusi. Samuti tuleb RaRS-is või kultuuriministri 12. juuli 2004. a määruses nr 9 „Rahvaraamatukogu töökorralduse juhend“ kirjeldada erinevate rahvaraamatukogu tüüpide või struktuuriüksuste osutatavate teenuste miinimumstandardid. KuM kaalub seejuures raamatukoguteenuse kättesaadavuse tagamiseks rahvaraamatukogudele kohustuslike lahtiolekuaegadega seotud tingimuste kehtestamist, sealhulgas näiteks rahvaraamatukogu minimaalne nädalane lahtiolekuaeg tundides, tingimus, et rahvaraamatukogu peab olema teatud arvul nädalapäevadel avatud vähemalt kella 18.00-ni jms. Konkreetsete lahendused töötatakse välja edasise kaasamise käigus.

³³ [Statistikaamet. Linnalise, väikelinnalise ja maalise asustuspiirkonna tüübi ja klastrite määramise metoodika.](#)

³⁴ [Tartu Ülikooli sotsiaalteaduslike rakendusuuringu keskus RAKE. Uuring era- ja avalike teenuste ruumilise paiknemise ja kättesaadavuse tagamisest ja teenuste käsitlemisest maakonnaplaneeringutes. Tartu, 2015.](#)

9.3. Maakonnaraamatukogu kontseptsiooni uuendamine

Maakonnaraamatukogu kontseptsiooni uuendamine on seotud eeskätt RaRS §-ga 5, ent sellega võib kaasneda vajadus teha muudatusi RaRS-is ja selle rakendusaktides läbivalt, sealhulgas maakonnaraamatukogu riigieelarvest rahastamise osas. Hiiu maakonna näitel tuleb otsustada, kuidas sisustada kohaliku omavalitsuse üksustele seoses raamatukoguteeninduse koordineerimisega pandud riiklikud kohustused olukorras, kus maakonna ja kohaliku omavalitsuse üksuse piirid kattuvad.

Üheks võimalikuks lahenduseks oleks anda asjaomasele kohalikule omavalitsusele võimalus leppida naabermaakondade maakonnaraamatukogude pidajatega kokku, milline maakonnaraamatukogu tema osas raamatukoguteeninduse maakondliku koordineerimise ülesandeid täidab. Kokkuleppest tuleks teavitada KuM-i, misjärel kaetaks ülesannete täitmisega kaasnevad kulud riigieelarvest. Teine võimalus oleks kujundada senine maakonnaraamatukogude võrk põhjalikumalt ümber ja asendada see suuremaid regioone hõlmavate piirkondlike keskraamatukogude võrguga. Selline lahendus arvestaks rohkem prognoosiga, mille kohaselt on tulevikus maakonnasuuruseid kohaliku omavalitsuse üksuseid tõenäoliselt rohkem. Sobivaim lahendus töötatakse välja koos kohalike omavalitsuste ja teiste huvirühmade esindajatega.

9.4. Rahvaraamatukogu juhtimise tõhustamine

Raamatukoguteenindust maakondlikult või piirkondlikult koordineerivate asutuste (rahvaraamatukogude võrgu senise korralduse kohaselt maakonnaraamatukogud) juhtidega sõlmitavate töölepingute tähtjaliseks muutmine eeldab RaRS § 7 lõike 3 teise lause muutmist. Arvestades TLS §-s 87 sätestatud, mille kohaselt võib töölepingu erakorraliselt üles öelda üksnes TLS-is ettenähtud mõjuval põhjusel, järgides kõnealusel seaduses ettenähtud etteteatamistähtaegu, tuleb RaRS-i täiendada ka rakendussättega, mis näeks ette, et enne kavandatavate seadusemuudatuste jõustumist sõlmitud tähtajatud töölepingud jäävad kehtima. Kuna käesoleval juhul puudub maakonnaraamatukogude direktoritega sõlmitud tähtajatute töölepingute lõpetamiseks TLS §-st 88 (töölepingu erakorraline ülesütlemine tööandja poolt töötajast tuleneval põhjusel) või 89 (töölepingu erakorraline ülesütlemine tööandja poolt majanduslikel põhjustel) tulenev alus ning TLS § 12 võimaldab töölepingut muuta ainult poolte kokkuleppel, ei saa seni sõlmitud tähtajatuid töölepinguid tähtjalistega asendada.

Lisaks vajavad RaRS § 7 lõigetes 5 ja 6 uuendamist direktorilt nõutava raamatukoguhoidja kutsekvalifikatsiooni astmed.

9.5. Raamatukogudele riigieelarvest antava arendustoetuse jaotamise ja rahvaraamatukogude üle haldusjärelvalve tegemise üleandmine Eesti Rahvusraamatukogule

HKTS § 3 lõike 1 kohaselt võib kohaliku omavalitsuse üksuse, muu avalik-õigusliku juriidilise isiku, eraõigusliku juriidilise isiku või füüsilise isiku volitada riigi haldusülesannet täitma seadusega, seaduse alusel antud haldusaktiga või seaduse alusel HKTS-is sätestatud tingimustel ja korras sõlmitud halduslepinguga. Raamatukogudele riigieelarvest antava arendustoetuse jaotamise ülesande üleandmiseks tuleb seega rahvaraamatukogu finantseerimist puudutavas RaRS §-s 10 anda Eesti Rahvusraamatukogule vastavasisuline volitus. Muuta tuleb ka RaRS § 10 lõiget 3, mis näeb ette, et rahvaraamatukogusid toetatakse riigieelarvest KuM-i ettepanekul. Kõnealusel toetusliigi puhul KuM edaspidi otsustusprotsessiga seotud poleks. Tulenevalt RaRS-is tehtavatest muudatustest tuleb üle vaadata kultuuriministri 9. jaanuari 2015. a määrus nr 1 „Rahvaraamatukogudele riigieelarvest finantseeritavate kulude jaotamise kord“, näiteks § 6 lõike 4 punkti 4 osas, mille kohaselt on seni saanud sama toetust taotleda ka Eesti Rahvusraamatukogu ise, ning taotluse esitamist, taotluste hindamise komisjoni jms puudutavate sätete osas. Lisaks peab hindama ERRS § 4 uue ülesandega täiendamise vajadust. Kõnealusel paragrahvi lõige 5 näeb ette, et Eesti Rahvusraamatukogu ülesanded võivad tuleneda lisaks ERRS-ile ka muudest õigusaktidest. Seega ei pruugi kõikide ülesannete ERRS-is kordamine tingimata vajalik olla.

Rahvaraamatukogude üle haldusjärelevalve tegemise üleandmine Eesti Rahvusraamatukogule eeldab RaRS § 11 lõike 2 muutmist.

9.6. Raamatukogude infovara üldkättesaadavaks tegemiseks mõeldud infotehnoloogia arendamise eest keskse vastutaja määramine

Eesti Rahvusraamatukogu määramiseks raamatukogude infovara üldkättesaadavaks tegemiseks mõeldud infotehnoloogia arendamise eest keskseks vastutajaks tuleb täiendada ERRS § 4 lõiget 4, mis sätestab Eesti Rahvusraamatukogu ülesanded teadus- ja arendusasutusena. Kuna kõnealuse lõike kolmandas punktis juba nimetatakse Eesti Rahvusraamatukogu ülesandena infotehnoloogia arendamist, seni küll ainult enda infovara üldkättesaadavaks tegemiseks, siis piisab antud punkti täiendamisest teiste raamatukogudega.

9.7. Eesti Hoiuraamatukogu ühendamine Eesti Rahvusraamatukoguga

Hoiuraamatukogu ühendamiseks Eesti Rahvusraamatukoguga tuleb kehtestada VVS § 43 lõike 3 alusel ja kooskõlas Vabariigi Valitsuse 8. oktoobri 1996. a määrusega nr 244 „Valitsusasutuste hallatavate riigiasutuste moodustamise ja ümberkorraldamise ning nende tegevuse lõpetamise korra kinnitamine” kultuuriministri määrus ning tunnistada kehtetuks hoiuraamatukogu põhimäärus. ERRS § 4 tuleb täiendada hoiuraamatukogult ülevõetavate ülesannetega (seni sätestatud hoiuraamatukogu põhimääruse § 3 lõikes 1). Muuta tuleb ka autoriõiguse seaduse § 25⁵ lõiget 1, kus nimetatakse Eesti Pimedate Raamatukogu hoiuraamatukogu struktuuriüksuseks.

10. Regulaatiivsete võimaluste põhiseadusega ning Euroopa Liidu ja rahvusvahelise õigusega määratud raamid

Kuna rahvaraamatukogud on kohaliku omavalitsuse asutused, tuleb nende korraldusega seotud küsimustes arvestada Eesti Vabariigi põhiseaduse (edaspidi PS) §-s 154 sätestatud. PS § 154 näeb ette, et kõiki kohaliku elu küsimusi otsustavad ja korraldavad kohalikud omavalitsused, kes tegutsevad seaduste alusel iseseisvalt, ning et kohalikule omavalitsusele võib panna kohustusi ainult seaduse alusel või kokkuleppel kohaliku omavalitsusega, kusjuures seadusega kohalikule omavalitsusele pandud riiklike kohustustega seotud kulud kaetakse riigieelarvest. Viimati nimetatud põhimõtte seondub otseselt raamatukoguteeninduse maakondliku koordineerimise korraldusega (vt ka VTK punkti 1.3). Seaduse alusel võib kehtestada kohaliku omavalitsuse enesekorraldusõiguse piiranguid, mis võivad seisneda näiteks kõrgendatud avalikust huvist tulenevalt kohaliku elu küsimuste lahendamise kohustuse kehtestamises ja kohustuslikult lahendatavate kohaliku elu küsimuste lahendamise viisi ettekirjutamises.³⁵ Raamatukogude ülalpidamise korraldamise on seadusandja teinud KOKS § 6 lõikega 2 kohalikele omavalitsustele kohustuslikuks ning määranud RaRS-iga kindlaks kuidas kohalik omavalitsus kõnealust valdkonda peab korraldama.

Raamatukogud seonduvad ka PS §-s 44 sätestatud igaühe õigusega vabalt saada üldiseks kasutamiseks levitatavat informatsiooni. Kuigi riigil puudub kohustus tagada kõigi informatsiooniallikate tasuta kasutamine, peab riik teatud miinimumstandardid siiski tagama.³⁶ Hästi toimiv rahvaraamatukogude võrk loob tingimused informatsioonipõhiõiguse realiseerimiseks.

Euroopa Liidu õigus raamatukogude üldist korraldust ei reguleeri.

Rahvaraamatukogude tegevuse korraldamisel on olulisimaks rahvusvaheliseks alusdokumendiks soovitusliku iseloomuga Rahvusvahelise Raamatukoguühingute ja -institutsioonide Liidu (*International Federation of Library Associations and Institutions* ehk IFLA) ja UNESCO rahvaraamatukogude

³⁵ [Eesti Vabariigi põhiseaduse kommenteeritud väljaanne. Kommentaar §-le 154.](#)

³⁶ [Eesti Vabariigi põhiseaduse kommenteeritud väljaanne. Kommentaar §-le 44.](#)

manifest³⁷. Käesolevas VTK-s kirjeldatud probleemidega seonduvalt väärivad manifestist esiletõstmist järgmised põhimõtted:

- Rahvaraamatukogude olemasolu ja toimetuleku eest vastutavad võimuorganid nii kohalikul kui ka riiklikul tasandil.
- Raamatukogude tegevust peavad toetama vastavad õigusaktid ja nende finantseerimine peab toimuma nii riigi kui ka kohalike omavalitsuste eelarvest.
- Tagamaks raamatukogude tegevuse üldriiklikku koordineerimist ja koostööd, tuleb õigusaktides ja strateegilistes plaanides selgelt määratleda kooskõlastatud standarditest lähtuval teenindusele rajatud raamatukoguvõrgu olemus ja areng.
- Loodav rahvaraamatukogude võrk peab seonduma rahvusraamatukoguga, piirkondlike, teadus- ja erialaraamatukogudega ning koolide ja ülikoolide raamatukogudega.

V. Regulaatiivsete võimaluste mõjude eelanalüüs ja mõju olulisus.

11. Kavandatavad muudatused ja nende mõjud

Kavandatavad muudatused ei mõjuta keskkonda ning riigi julgeolekut ja välissuhteid.

11.1. Rahvaraamatukogude võrgu loomise põhimõtete uuendamine

11.1.1. Mõju regionaalarengule (regionaalpoliitika üldised eesmärgid)

11.1.1.1. Muudatusest mõjutatud sihtrühm – Eesti elanikkond

2020. aasta 1. jaanuari seisuga elas Eestis 1 328 360 inimest.³⁸ 2017. aasta andmete põhjal, mille kohaselt oli raamatukogude külastajaid 413 200³⁹, võib järeldada, et raamatukogusid külastab vähemalt 31% Eesti elanikkonnast. Seejuures oli 67% raamatukogukülastajate elukohaks linnaline asula ja 33% puhul maa-asula.⁴⁰ 2018. aastal AS-i EMOR koostatud muuseumide ja raamatukogude külastajate ja mittekülastajate uuringu tulemused näitasid, et raamatukogukülastajate osakaal võib ulatuda koguni 50%-ni Eesti elanikkonnast, kusjuures 22% eestimaalastest plaanis raamatukogukülastuste arvu suurendada ja vaid 32% ei plaaninud järgmise aasta jooksul üldse raamatukokku minna.⁴¹ Kuigi rahvaraamatukogude teenuseid võiks põhimõtteliselt kasutada pea kogu Eesti elanikkond, võib seniste külastuste põhjal järeldada, et raamatukoguvõrgu korraldus puudutab otseselt keskmise suurusega sihtrühma.

11.1.1.2. Avalduva mõju kirjeldus sihtrühmale ja järeldus olulisuse kohta

Kuna rahvaraamatukogude võrgu loomise põhimõtted on seaduses sätestatud eesmärgiga hoida rahvaraamatukogude teenuseid kõikidele Eesti inimestele mõistlikul määral kättesaadavana, aitavad kavandatavad muudatused kaasa inimeste põhivajaduste ja hea elukvaliteedi tagamisele igas Eesti paigas ning omavad sihtrühmale positiivset mõju. Kuivõrd eelnõu kavandatakse eesmärgiga uuendada tänaseks selgelt ebamõistlikuks muutunud rahvaraamatukogude võrgu loomise põhimõtteid ja sihiks ei ole seejuures praktikas toimivat rahvaraamatukogude võrku märkimisväärsel määral ümber kujundada, ei ole mõju oluline.

11.1.2. Mõju riigiasutuste ja kohaliku omavalitsuse asutuste korraldusele, kuludele ja tuludele (asutuste korraldus)

11.1.2.1. Muudatusest mõjutatud sihtrühm – kohalikud omavalitsused ja rahvaraamatukogud

³⁷ [IFLA/UNESCO rahvaraamatukogude manifest.](#)

³⁸ [Statistikaamet. Rahvaarv aasta alguses.](#)

³⁹ [Statistikaamet. Vähemalt 15-aastased raamatukogu külastanud.](#)

⁴⁰ Samas.

⁴¹ [AS EMOR. Muuseumide ja raamatukogude külastajate ja mittekülastajate uuring. Tallinn, 2018.](#)

Eestis on 79 kohaliku omavalitsuse üksust, mis jagunevad 15 linnaks ja 64 vallaks. Rahvaraamatukogusid on 2018. aasta statistika kohaselt 528.⁴² Ennekõike mõjutavad kavandatavad muudatused valdasid, mille elanikkond on viimase paarikümne aasta jooksul oluliselt kasvanud. Kohaliku omavalitsuse üksuste koguarvu arvestades on tegemist väikese sihtrühmaga.

11.1.2.2. Avalduva mõju kirjeldus sihtrühmale ja järeltus selle olulisuse kohta

Kavandatavad muudatused annavad kohalikele omavalitsustele mõistliku juhise enda territooriumil rahvaraamatukogude pidamiseks ja loovad neile võimaluse toimida korrektselt kooskõlas seadusega. Kuivõrd rahvaraamatukogude võrgu kujundamise põhimõtete uuendamisel on kavas arvestada olemasolevate rahvaraamatukogude asukohti, ei prognoosita rahvaraamatukogude võrgu ulatuslikku ümberkorraldamist. Kõnealuste põhimõtete uuendamisega kaasneva mõju avaldumise sagedus on väike, kuna sedavõrd suured muutused kohaliku omavalitsuse üksuse elanikkonnas, millega kaasneks vajadus korraldada ümber ka kohalike rahvaraamatukogude tegevus, avalduvad pika aja vältel. Antud sihtrühma vaatest võib võimaliku ebasoovitava mõjuna uute rahvaraamatukogude võrgu loomise põhimõtete sõnastamisel tekkida olukord, kus ka pärast RaRS-i uuendamist ei vasta kohaliku omavalitsuse üksuse territooriumil olemasolevate rahvaraamatukogude arv seaduse nõuetele, olles nõutust väiksem. Sellisel juhul võib tekkida vajadus uue rahvaraamatukogu moodustamiseks ja sellega kaasnevad mõistagi kulud. Negatiivsete mõjude avaldumise riski maandamiseks kaasatakse kohalike omavalitsuste esindajaid eelnõu väljatöötamise ja püütakse leida optimaalseim lahendus. Kokkuvõttes võib sihtrühmale kaasneva mõju hinnata pigem positiivseks ja väheoluliseks.

11.2. Rahvaraamatukogu struktuuri kirjeldamine

11.2.1. Mõju regionaalarengule (regionaalpoliitika üldised eesmärgid)

11.2.1.1. Muudatusest mõjutatud sihtrühm – Eesti elanikkond

Vt VTK punkti 11.1.1.1.

11.2.1.2. Avalduva mõju kirjeldus sihtrühmale ja järeltus selle olulisuse kohta

Sarnaselt rahvaraamatukogu võrgu loomise põhimõtete uuendamisega peab ka rahvaraamatukogu struktuuri ja erinevate üksuste pakutavate teenuste kirjeldamine tagama, et rahvaraamatukogudes pakutavad teenused on Eesti inimestele, sõltumata nende elukohast, soovi korral mõistliku pingutusega kättesaadavad. Kavandatavad muudatused aitavad vältida olukorda, kus kohalik omavalitsus on küll formaalselt oma kohustuse täitnud ja rahvaraamatukogu loonud, ent sisuliselt ei paku see teeninduspiirkonna elanike vajadustele vastavaid teenuseid. Sihtrühma jaoks on seega tegemist kahtlemata positiivse arenguga, mille tulemusena võib raamatukoguteenuse kättesaadavus mõnes piirkonnas paraneda (näiteks tänu kohustuslike lahtiolekuaegadega seotud tingimuste kehtestamisele vms).

11.2.2. Mõju riigiasutuste ja kohaliku omavalitsuse asutuste korraldusele, kuludele ja tuludele (asutuste korraldus)

11.2.2.1. Muudatusest mõjutatud sihtrühm – kohalikud omavalitsused ja rahvaraamatukogud

Eestis on 79 kohaliku omavalitsuse üksust, mis jagunevad 15 linnaks ja 64 vallaks. Rahvaraamatukogusid on 2018. aasta statistika kohaselt 528.⁴³ Ennekõike võib mõju avalduda nendele kohalikele omavalitsustele, kelle rahvaraamatukogudest mõni on juba nimetatud valla või linna keskraamatukoguks ja teised rahvaraamatukogud tegutsevad harukogude või laenutuspunktidenä. Praeguseks on üle Eesti moodustatud 45 keskraamatukogu, mis viitab

⁴² [Statistikaamet. Rahvaraamatukogud.](#)

⁴³ Samas.

asjaolule, et kavandatavad muudatused võivad vähemal või rohkemal määral mõjutada enamikku omavalitsustest. Tegemist võib seega olla suure sihtrühmaga.

11.2.2.2. Avalduva mõju kirjeldus sihtrühmale ja järeltus selle olulisuse kohta

Rahvaraamatukogude pidamiseks senisest täpsemate miinimumstandardite kehtestamine võib kaasa tuua olukorra, kus osa olemasolevatest rahvaraamatukogudest ei vasta nõutavatele tingimustele. Kohalikul omavalitsusel tuleb siis enda elanikele kvaliteetse teenuse pakkumiseks täiendavaid pingutusi teha ja eeldatavasti kaasnevad sellega ka kulud (näiteks rahvaraamatukogu lahtiolekuaegade pikendamiseks tuleb suurendada raamatukogu töötajate töökoormust, mistõttu suurenevad tööjõukulud). Teisalt peaksid kavandatavad muudatused innustama kohalikke omavalitsusi nende pidada olevat rahvaraamatukogude võrku optimaalsemalt tööle panema (näiteks kujundama kõiki kohaliku omavalitsuse üksuse rahvaraamatukogusid ümber valla või linna ühe keskraamatukogu struktuuriüksusteks, kasutama innovaatilisi lahendusi rahvaraamatukogu lahtiolekuaegade pikendamiseks vms). Muudatustega kaasneva mõju avaldumise sagedus on väike, kuna see eeldab ühekordset või väga pika aja järel korduvat kohalike rahvaraamatukogude teenuste ülevaatamist ja vajadusel ümberkorraldamist. Kohalike omavalitsuste jaoks võib võimalikuks ebasoovitavaks mõjukuks olla juba nimetatud täiendav kulu, kuid seejuures tuleb arvestada, et kvaliteetsete kohalike teenusteta on keeruline ka piirkonda elujõulisena hoida. Negatiivsete mõjude avaldumise riski maandamiseks kaasatakse kohalike omavalitsuste esindajaid eelnõu väljatöötamise ja püütakse leida nii kohalike elanike huve kui ka omavalitsusüksuste eelarvelisi võimalusi arvestavad lahendused. Arvestades ainuüksi asjaolu, et kavandatavad muudatused võivad mõjutada enamikku omavalitsustest, võib tegemist olla olulise mõjuga.

11.3. Maakonnaraamatukogu kontseptsiooni uuendamine

11.3.1. Mõju regionaalarengule (regionaalpoliitika üldised eesmärgid)

11.3.1.1. Muudatusest mõjutatud sihtrühm – Eesti elanikkond

Vt VTK punkti 11.1.1.1.

11.3.1.2. Avalduva mõju kirjeldus sihtrühmale ja järeltus selle olulisuse kohta

Tänu maakonnaraamatukogude või muude sarnasel piirkondlikul jaotusel põhinevate raamatukoguteenindust koordineerivate asutuste või üksuste olemasolule toimub rahvaraamatukogudes näiteks kogude komplekteerimine läbimõeldumalt ning rahvaraamatukogude töötajatel on olemas asukohalähedane tugi nõustamise ja koolitamise näol. Kõik see tagab raamatukoguteenuse kui avaliku põhiteenuse ühtlaselt hea kvaliteedi üle Eesti ja avaldab positiivset mõju rahvaraamatukogude teenuste kasutajatele.

11.3.2. Mõju riigiasutuste ja kohaliku omavalitsuse asutuste korraldusele, kuludele ja tuludele (asutuste korraldus)

11.3.2.1. Muudatusest mõjutatud sihtrühm – kohalikud omavalitsused ning maakonna- ja keskraamatukogud

Mõjutatud on 15 maakonnaraamatukogu ja neid pidavad kohalikud omavalitsused (vt ka VTK punkti 2.3), samuti 45 keskraamatukogu ja kohaliku omavalitsuse üksused, kus need on moodustatud. Rahvaraamatukogudest on mõjutatud vaid pisut üle 11% (arvestades rahvaraamatukogude üldarvu, mis on 2018. aasta statistika kohaselt 528⁴⁴), ent kuna kohalikest omavalitsustest võivad puudutatud olla enam kui pooled, võib tegemist olla suure sihtrühmaga.

11.3.2.2. Avalduva mõju kirjeldus sihtrühmale ja järeltus selle olulisuse kohta

⁴⁴ [Statistikaamet. Rahvaraamatukogud.](#)

Maakonnaraamatukogu kontseptsiooni uuendamine võib tähendada seda, et mõni kultuuriministri poolt maakonnaraamatukoguks nimetatud rahvaraamatukogudest raamatukoguteeninduse koordineerimise ülesandeid edaspidi enam ei täida või lisanduvad kõnealused ülesanded mõnele teisele rahvaraamatukogule. See tähendab muudatusi asjaomase rahvaraamatukogu töökorralduses. Vajadus asutuse töökorraldus üle vaadata võib kaasnedes ka maakonnaraamatukogu ja linna või valla keskraamatukogu ülesannete loetelu sisulise uuendamisega. Kuna tegemist on püsiva iseloomuga ümberkorraldustega, mis võivad mõjutada ka töötajate koosseisu, on tegemist potentsiaalselt olulise mõjuga.

11.3.3. Mõju riigiasutuste ja kohaliku omavalitsuse asutuste korraldusele, kuludele ja tuludele (avaliku sektori rahastamine, sealhulgas kulud ja tulud)

11.3.3.1. Muudatusest mõjutatud sihtrühm – kohalikud omavalitsused ja maakonnaraamatukogud

Mõjutatud on ennekõike 15 maakonnaraamatukogu ja neid pidavad kohalikud omavalitsused (vt ka VTK punkti 2.3). Kuna kavandatav muudatus puudutab alla 3% rahvaraamatukogude (arvestades rahvaraamatukogude üldarvu, mis on 2018. aasta statistika kohaselt 528⁴⁵) ja alla 20% kohalike omavalitsuste (arvestades kohalike omavalitsuste üldarvu, mis on 79) kulusid ja tulusid, on tegemist pigem väikese sihtrühmaga.

11.3.3.2. Avalduva mõju kirjeldus sihtrühmale ja järeldus selle olulisuse kohta

RaRS § 10 lõike 3 punkti 3 kohaselt finantseeritakse maakonnaraamatukoguks oleva rahvaraamatukogu nelja töötaja töötasu ja ülalpidamine KuM-i ettepanekul toetusena riigieelarvest. Seoses maakonnaraamatukogu kontseptsiooni uuendamisega ja sellest tuleneva senise maakonnaraamatukogude võrgu võimaliku ümberkorraldamisega ei pruugi riigieelarveline eraldis jõuda enam samade rahvaraamatukogude ja nende pidajateks olevate kohalike omavalitsusteni. Mõnele praegustest maakonnaraamatukogudest ja nende pidajateks olevatest kohalikest omavalitsustest võib avalduda seega negatiivne mõju. Kuna vastavalt olukorrale saab ümber kujundada ka rahvaraamatukogu töökorralduse (ülesannete vähenemisel vähendada ka töötajate arvu), ei ole negatiivne mõju siiski püsiv. Negatiivsete mõjude avaldumise riski maandamiseks kaasatakse kohalike omavalitsuste esindajaid eelnõu väljatöötamisse.

11.4. Rahvaraamatukogu juhtimise tõhustamine

11.4.1. Mõju riigiasutuste ja kohaliku omavalitsuse asutuste korraldusele, kuludele ja tuludele (asutuste korraldus)

11.4.1.1. Muudatusest mõjutatud sihtrühm – maakonnaraamatukogude pidajateks olevad kohalikud omavalitsused ja maakonnaraamatukogud

Igaks maakonnas on üks maakonnaraamatukogu ehk kokku on neid 15. Sama palju on ka mõjutatud kohalikke omavalitsusi. Arvestades seda, et rahvaraamatukogusid on 2018. aasta statistika kohaselt 528⁴⁶, moodustavad maakonnaraamatukogud neist alla 3%. Kohalike omavalitsusüksuste üldarvust (79) moodustavad maakonnaraamatukogude pidajateks olevad omavalitsused ligi 19%. Tegemist on väikese kuni keskmise suurusega sihtrühmaga.

11.4.1.2. Avalduva mõju kirjeldus sihtrühmale ja järeldus selle olulisuse kohta

Maakonnaraamatukogude⁴⁷ pidajateks olevad kohalikud omavalitsused peavad tulenevalt kõnealuste rahvaraamatukogude direktorite töösuhte tähtsajaliseks muutmisest hakkama senisest tihedamini avalikke konkursse korraldama. Kuna rahvaraamatukogu direktor on

⁴⁵ [Statistikaamet. Rahvaraamatukogud.](#)

⁴⁶ Samas.

⁴⁷ Tulenevalt kavandatavast maakonnaraamatukogude kontseptsiooni uuendamisest võivad maakonnaraamatukogusid tulevikus asendada näiteks piirkondlikud keskraamatukogud.

tulnud ka seni valida avaliku konkursi korras, ei ole tegemist sisuliselt uue ülesandega ja omavalitsuste töökorralduses sellega seoses ulatuslikke muudatusi ei kaasne. Kavas on kehtestada maakonnaraamatukogu direktori töölepingu tähtajaks kuni viis aastat, mistõttu väga sageli konkursi korraldamist ette võtta ei tule. Võimalikud negatiivsed mõjud seonduvad küsimusega, kas kõikides Eesti piirkondades on senisest sagedamini korraldatava konkursi õnnestumiseks piisavalt kandidaate. Selle riski maandamiseks kavandataksegi tähtajalist töösuhet vaid maakonnaraamatukogudes, mis asuvad reeglina maakonnakeskustes, ning ei piirata ametis oleva direktori võimalust samale ametikohale uuesti kandideerida.

Maakonnaraamatukogude vaatest on tegemist positiivse mõjuga muudatusega, kuna asutuse toimimisele sellisel moel perioodiliselt hinnangu andmine aitab tagada, et asutust juhitakse parimal võimalikul viisil.

11.4.2. Sotsiaalsed, sealhulgas demograafilised mõjud (töösuhe)

11.4.2.1. Muudatusest mõjutatud sihtrühm – maakonnaraamatukogude direktorid

Maakonnaraamatukogude direktoreid on 15. Neist 14 töötavad tähtajatu töölepinguga ja üks tähtajalise töölepinguga. Arvestades rahvaraamatukogude üldarvu, mis 2018. aasta seisuga oli 528⁴⁸, ja sellises hulgas asutustes ametis oleva personali hulka, on tegemist väikese sihtrühmaga.

11.4.2.2. Avalduva mõju kirjeldus sihtrühmale ja järeldus selle olulisuse kohta

Ametis olevate maakonnaraamatukogude direktorite töölepingud jäävad kehtima, mistõttu on kavandatavate muudatuste mõju neile ebaoluline.

11.4.3. Sotsiaalsed, sealhulgas demograafilised mõjud (haridussüsteem ja kultuur)

11.4.3.1. Muudatusest mõjutatud sihtrühm – rahvaraamatukogude külastajad

2020. aasta 1. jaanuari seisuga elas Eestis 1 328 360 inimest.⁴⁹ 2017. aasta andmete põhjal, mille kohaselt oli raamatukogude külastajaid 413 200⁵⁰, võib järeldada, et raamatukogusid külastab vähemalt 31% Eesti elanikkonnast. 2018. aastal AS-i EMOR koostatud muuseumide ja raamatukogude külastajate ja mittekülastajate uuringu tulemused näitasid, et raamatukogukülastajate osakaal võib ulatuda koguni 50%-ni Eesti elanikkonnast, kusjuures 22% eestimaalastest plaanis raamatukogukülastuste arvu suurendada ja vaid 32% ei plaaninud järgmise aasta jooksul üldse raamatukokku minna.⁵¹ Arvestades nii senist külastajate arvu kui ka selliste inimeste osakaalu, kes ei ole otseselt välistanud raamatukokku minemist, võib oletada, et tegemist on keskmise kuni suure sihtrühmaga.

11.4.3.2. Avalduva mõju kirjeldus sihtrühmale ja järeldus selle olulisuse kohta

Raamatukoguteeninduse koordineerimisel võtmetähtsust omavate rahvaraamatukogude juhtimise tõhustamine aitab hoogustada kaasaegsete teenuste strateegilist arendamist ning toob süsteemi rohkem uuenduslikkust. Sellest võidavad lõppastmes rahvaraamatukogude külastajad.

11.5. Raamatukogudele riigieelarvest antava arendustoetuse jaotamise ja rahvaraamatukogude üle haldusjärelvalve tegemise üleandmine Eesti Rahvusraamatukogule

11.5.1. Mõju riigiasutuste ja kohaliku omavalitsuse asutuste korraldusele, kuludele ja tuludele (asutuste korraldus)

11.5.1.1. Muudatusest mõjutatud sihtrühm – KuM ja Eesti Rahvusraamatukogu

⁴⁸ [Statistikaamet. Rahvaraamatukogud.](#)

⁴⁹ [Statistikaamet. Rahvaarv aasta alguses.](#)

⁵⁰ [Statistikaamet. Vähemalt 15-aastased raamatukogu külastanud.](#)

⁵¹ [AS EMOR. Muuseumide ja raamatukogude külastajate ja mittekülastajate uuring. Tallinn, 2018.](#)

2020. aasta 1. veebruari seisuga oli Eestis 2130 riigi- ja kohaliku omavalitsuse asutust. Kuna mõjutatud on neist vaid üks valitsusasutus ja üks avalik-õiguslik juriidiline isik, on tegemist väikese sihtrühmaga.

11.5.1.2. Avalduva mõju kirjeldus sihtrühmale ja järelendus selle olulisuse kohta

Seoses kõnealuste ülesannete üleandmisega väheneb töökoormus KuM-is ja suureneb Eesti Rahvusraamatukogus. Sellega seoses on vaja luua Eesti Rahvusraamatukogus üks täiendav töökoht. Järelevalvealane töökoormus KuM-is suurenes 2018. aastal tulenevalt maavalitsuste tegevuse lõpetamisest. Toona anti maavanematelt KuM-ile haldusjärelvalve teostamine maakonnaraamatukogu ülesannete täitmise üle ning suurendati KuM-i iga-aastast eelarvet 34 000 euro võrra. Kõnealune summa koos vahepealset kulude kasvu arvestava lisaga peaks edaspidi kajastuma Eesti Rahvusraamatukogu iga-aastases eelarves. Kuna raamatukogudele riigieelarvest antava arendustoetuse jaotamiseks korraldatakse taotlusvoor kaks korda aastas ja pidevat töökoormuse kasvu sellega ei kaasne, on ka sellega seotud töömaht arvestatud juba nimetatud ühe täiendava töökoha sisse.

Uute ülesannete lisandumine eeldab Eesti Rahvusraamatukogult mõningast kohanemist, kuid KuM saab seejuures nõustamisega tuge pakkuda. Seda eriti arvestades asjaolu, et raamatukogudele riigieelarvest antava arendustoetuse jaotamise tingimused ja korra kehtestab jätkuvalt kultuuriminister, Eesti Rahvusraamatukogu saab arendustoetuse taotluste menetlemiseks kasutada KuM-i toetuste menetlemise infosüsteemi⁵² ning haldusjärelvalvet kõnealuste haldusülesannete täitmise üle teeks KuM. Samuti on Eesti Rahvusraamatukogul juba olemas SäES-i alusel haldusjärelvalve tegemise kogemus.

Arvestades eeltoodut ning KuM-i ja Eesti Rahvusraamatukogu teenistujate koguhulka (vastavalt 73 ja 251 teenistujat, millest täistööajale taandatud teenistukohtade arv Eesti Rahvusraamatukogus on 229,7), on ühe töökoha töökoormust puudutavate muudatuste mõju nimetatud asutuste korraldusele ebaoluline. Samas on KuM-is raamatukogunduse valdkonnaga tegelevate teenistujate vaatest tegemist siiski vajaliku muudatusega, mis võimaldab keskenduda ministeeriumis ennekõike poliitika kujundamisele ning kõnealuse valdkonna arendamise ja probleemide lahendamise suunamisele. Tänu uute ülesannete lisandumisele tihenevad Eesti Rahvusraamatukogu kontaktid rahvaraamatukogudega ja suureneb asutuse tähtsus raamatukogunduse valdkonna arenduskeskusena.

11.5.2. Mõju riigiasutuste ja kohaliku omavalitsuse asutuste korraldusele, kuludele ja tuludele (avaliku sektori rahastamine, sealhulgas kulud ja tulud)

11.5.2.1. Muudatusest mõjutatud sihtrühm – Eesti Rahvusraamatukogu

Kuna mõjutatud on vaid üks avalik-õiguslik juriidiline isik, on tegemist väikese sihtrühmaga.

11.5.2.2. Avalduva mõju kirjeldus sihtrühmale ja järelendus selle olulisuse kohta

Kuna Eesti Rahvusraamatukogu on seni saanud ka ise raamatukogudele riigieelarvest antavat arendustoetust taotleda ja toetuse jaotajana ta seda edaspidi teha ei saaks, on kavandatavatel muudatustel mõju Eesti Rahvusraamatukogu tuludele. 2017. aastal sai Eesti Rahvusraamatukogu kõnealuse taotlusvooru raames toetust 1 090 eurot, 2018. aastal 2 577 eurot ja 2019. aastal 5 813,14 eurot. Selleks, et Eesti Rahvusraamatukogule ei kaasneks ülesande KuM-ilt ülevõtmisega negatiivseid mõjusid, lepatakse eelnevalt kokku, millises ulatuses Eesti Rahvusraamatukogu eelarvet suurendatakse. Kokkuvõttes on seega mõju Eesti Rahvusraamatukogu rahastamisele ebaoluline.

⁵² [Toetuste menetlemise infosüsteem.](#)

11.6. Raamatukogude infovara üldkättesaadavaks tegemiseks mõeldud infotehnoloogia arendamise eest keske vastutaja määramine

11.6.1. Mõju majandusele (ettevõtluskeskkond ja ettevõtete tegevus)

11.6.1.1. Muudatusest mõjutatud sihtrühm – raamatukogude infovara üldkättesaadavaks tegemiseks mõeldud infotehnoloogiliste lahenduste haldamise ja arendamisega seotud asutused ja eraõiguslikud juriidilised isikud

Raamatukogusüsteeme RIKS, ESTER/Sierra ja URRAM haldavad ja arendavad vastavalt Deltmar OÜ, MTÜ Eesti Raamatukoguvõrgu Konsortium ja Innovative Interfaces (Ameerika Ühendriigid) ning Urania Com OÜ. E-väljaannete laenutuskeskkond on olemas Tallinna Keskraamatukogul (koostöös OÜ-ga Eesti Digiraamatute Keskus) ja sarnast teenust pakub ka Elisa Eesti AS (Elisa Raamat). 2020. aasta 1. veebruari seisuga oli äriregistris, mittetulundusühingute ja sihtasutuste registris ning riigi- ja kohaliku omavalitsuse asutuste registris registreeritud kokku 268 383 isikut ja asutust. Kuna Eestis registreeritud juriidilistest isikutest ja asutustest on mõjutatud vaid 0,002%, on tegemist väikese sihtrühmaga.

11.6.1.2. Avalduva mõju kirjeldus sihtrühmale ja järeltus selle olulisuse kohta

Ühtse raamatukogusüsteemi ja e-väljaannete laenutuskeskkonna loomisel võivad senised teenusepakkujad sattuda ebasoodsasse olukorda. Mõju avaldumise ulatus sõltub sellest, kas seni pakutav teenus on konkreetse asutuse või isiku jaoks põhiline tegevusvaldkond ja tuluaallikas ning Eesti raamatukogud peamised või koguni ainsad kliendid. Mõnede sihtrühma liikmete puhul see nii on ja nende jaoks on tegemist olulise negatiivse mõjuga. Leevendust võib selles osas pakkuda võimalus osaleda raamatukogudele mõeldud uusi infotehnoloogilisi lahendusi puudutavates riigihangetes.

11.6.2. Mõju riigiasutuste ja kohaliku omavalitsuse asutuste korraldusele, kuludele ja tuludele (asutuste korraldus)

11.6.2.1. Muudatusest mõjutatud sihtrühm – Eesti Rahvusraamatukogu ja teised raamatukogud ning nende pidajad

2020. aasta 1. veebruari seisuga oli Eestis 2130 riigi- ja kohaliku omavalitsuse asutust, sealhulgas 23 avalik-õiguslikku juriidilist isikut⁵³. Ennekõike avaldub mõju Eesti Rahvusraamatukogule. Kui õiguslik alus selleks, et Eesti Rahvusraamatukogu saaks asuda täitma raamatukogude infovara üldkättesaadavaks tegemiseks mõeldud infotehnoloogia arendamise eest vastutaja rolli, on loodud ja algab ülesande reaalne täitmine, võivad vähemal või rohkemal määral tulevikus mõjutatud olla kõik raamatukogud, sealhulgas 528 rahvaraamatukogu, 38 teadus- ja erialaraamatukogu ja 329 kooliraamatukogu, samuti raamatukogusid pidavad asutused ja isikud. Kuna kavandatav muudatus mõjutab juba ainuüksi rahvaraamatukogude pidajatena kõiki kohalikke omavalitsusi, on tegemist suure sihtrühmaga.

11.6.2.2. Avalduva mõju kirjeldus sihtrühmale ja järeltus selle olulisuse kohta

Esmajärjekorras avaldub mõju Eesti Rahvusraamatukogu töökorraldusele. Eesti Rahvusraamatukogu raamatukogude infovara üldkättesaadavaks tegemiseks mõeldud infotehnoloogia arendamise eest vastutajaks määramisel on asutuse täiendav tööjõuvajadus kuus töökohta. Teistelt raamatukogudelt eeldab uute lahenduste kasutuselevõtt samuti kohanemist, ent töökoormuse kasvu ei prognoosita. Pigem võiks ühtne raamatukogusüsteem raamatukogutöötajate tööd lihtsustada. Muudatustega kaasneb kindlasti raamatukogude personali koolitamise vajadus, ent seda tuge pakukski Eesti Rahvusraamatukogu. Asutuse korralduse aspektist on seega kavandataval muudatusel märkimisväärne mõju just Eesti Rahvusraamatukogule.

⁵³ [Avalik-õiguslikud juriidilised isikud.](#)

11.6.3. Mõju riigiasutuste ja kohaliku omavalitsuse asutuste korraldusele, kuludele ja tuludele (avaliku sektori rahastamine, sealhulgas kulud ja tulud)

11.6.3.1. Muudatusest mõjutatud sihtrühm – Eesti Rahvusraamatukogu ja teised raamatukogud ning nende pidajad

Vt VTK punkti 11.6.2.1.

11.6.3.2. Avalduva mõju kirjeldus sihtrühmale ja järeltus selle olulisuse kohta

Kavandatav muudatus mõjutab Eesti Rahvusraamatukogu kulusid ning võib mõjutada ka teiste raamatukogude ja nende pidajate kulusid. Eeldatavaid kulusid on kirjeldatud käesoleva VTK punktis 13.6.

11.6.4. Sotsiaalsed, sealhulgas demograafilised mõjud (haridussüsteem ja kultuur)

11.6.4.1. Muudatusest mõjutatud sihtrühm – raamatukogude külastajad

Ainuüksi rahvaraamatukogusid külastab üle 30% (mõne hinnangu kohaselt koguni kuni 50%) Eesti elanikest (vt ka VTK punkti 11.4.3.1). Kuivõrd kavandatav muudatus puudutab kogu raamatukogude võrku, mis hõlmab ka teadus- ja erialaraamatukogusid ning kooliraamatukogusid, on kõigi raamatukogude külastajate hulk veelgi suurem. Lisaks nii-öelda tavakülastustele külastatakse raamatukogusid ka virtuaalselt (näiteks kasutatakse raamatukogu veebilehte ja digitaalseid teavikuid, otsitakse e-kataloogist teavikute kohta infot jne). Eesti Rahvusraamatukogu andmetel oli rahvaraamatukogude virtuaalkülastusi 2018. aastal 2 520 880, teadus- ja erialaraamatukogude ning kooliraamatukogude virtuaalkülastusi 3 877 336. Raamatukogude külastajate näol on seega tõenäoliselt tegemist suure sihtrühmaga.

11.6.4.2. Avalduva mõju kirjeldus sihtrühmale ja järeltus selle olulisuse kohta

Kavandatav muudatus parandab oluliselt raamatukoguteenuse kättesaadavust, mugavust ja kvaliteeti. Näiteks uue raamatukogusüsteemi loomisega tekib kasutajate jaoks seni puuduv ühtne e-kataloog, kust on võimalik otsida huvipakkuvaid teavikuid raamatukogudest üle Eesti. E-väljaannete laenutuskeskkond on tänapäeval hädavajalik teenus, mida tõestab ka äsjase eriolukorra mõjul hüppeliselt kasvanud huvi Tallinna Keskraamatukogu e-raamatute laenamis- ja lugemiskeskonna ELLU vastu.⁵⁴ Sihtrühma jaoks on seega tegemist positiivse mõjuga.

11.7. Eesti Hoiuraamatukogu ühendamine Eesti Rahvusraamatukoguga

11.7.1. Mõju riigiasutuste ja kohaliku omavalitsuse asutuste korraldusele, kuludele ja tuludele (asutuste korraldus)

11.7.1.1. Muudatusest mõjutatud sihtrühm – Eesti Rahvusraamatukogu ja hoiuraamatukogu
2020. aasta 1. veebruari seisuga oli Eestis 2130 riigi- ja kohaliku omavalitsuse asutust. Kuna mõjutatud on neist vaid üks valitsusasutuse hallatav riigiasutus ja üks avalik-õiguslik juriidiline isik, on tegemist väikese sihtrühmaga.

11.7.1.2. Avalduva mõju kirjeldus sihtrühmale ja järeltus selle olulisuse kohta

Vastavalt hoiuraamatukogu põhimääruse § 6 lõikele 1 on asutuse struktuuriüksused vahetusosakond, hoiuosakond ja Eesti Pimedate Raamatukogu, kus töötab vastavalt kaks, kolm ja üheksa inimest. Lisaks töötab hoiuraamatukogus direktor ja veel kolm administratiivtöötajat. Eesti Rahvusraamatukogu struktuuri kinnitab ERRS § 10 lõike 1 punkti 5 kohaselt Eesti Rahvusraamatukogu nõukogu. Asutuste ühendamisel võtab Eesti Rahvusraamatukogu üle hoiuraamatukogu kehtivad töölepingud ja kaasnevad muudatused Eesti Rahvusraamatukogu struktuuris. Kuivõrd ees on ootamas eeldatavasti kuni aastani 2027 kestev Eesti Rahvusraamatukogu hoone renoveerimine ja asutuste füüsiline ühendamine ei ole esialgu päevakorral, ei kaasne hoiuraamatukogu töötajate igapäevasele töökorraldusele lähiajal märkimisväärset mõju.

⁵⁴ [Eesti Rahvusringhääling. Pille-Riin Larm: huvi e-raamatute vastu ei saa raisku lasta.](#)

11.7.2. Sotsiaalsed, sealhulgas demograafilised mõjud (riskirühma kuuluvate inimeste õigused)

11.7.2.1. Muudatusest mõjutatud sihtrühm – Eesti Pimedate Raamatukogu teenuste kasutajad

2019. aasta septembri lõpu seisuga oli Eestis nägemispuudega inimesi 1 967.⁵⁵ Lisaks on meelepuudega inimesi ka liitpuudega inimeste seas. Eesti Pimedate Raamatukogul oli 2019. aasta lõpu seisuga 902 lugejat.⁵⁶ Arvestades nii Eesti elanike üldarvu, mis 2020. aasta 1. jaanuari seisuga oli 1 328 360⁵⁷, ja raamatukogude külastajate arvu, mis 2017. aasta andmete põhjal oli 413 200⁵⁸, võib järeldada, et tegemist on väikese sihtrühmaga.

11.7.2.2. Avalduva mõju kirjeldus sihtrühmale ja järeldus selle olulisuse kohta

Kavandatava muudatuse peamiseks eesmärgiks on hoiuraamatukogu ja Eesti Rahvusraamatukogu pakutavate teenuste, sealhulgas puuetega inimestele suunatud lahenduste, sidusam arendamine. Selle tulemusel peaks paranema puuetega inimeste ligipääs erinevatele teavikutele. Sihtrühmale avaldub seega positiivne mõju.

11.7.3. Sotsiaalsed, sealhulgas demograafilised mõjud (haridussüsteem ja kultuur)

11.7.3.1. Muudatusest mõjutatud sihtrühm – raamatukogude külastajad

Ainuüksi rahvaraamatukogusid külastab üle 30% (mõne hinnangu kohaselt koguni kuni 50%) Eesti elanikest (vt ka VTK punkti 11.4.3.1). Kuivõrd Eesti Rahvusraamatukogu ja hoiuraamatukogu on oma ülesannete kaudu seotud kogu raamatukogude võrguga, mis hõlmab ka teadus- ja erialaraamatukogusid ning kooliraamatukogusid, on kõigi raamatukogude külastajate näol tegemist tõenäoliselt suure sihtrühmaga.

11.7.3.2. Avalduva mõju kirjeldus sihtrühmale ja järeldus selle olulisuse kohta

Kõnealuse muudatuse kavandamisel on seatud lõppeesmärgiks raamatukogude külastajatele paremate teenuste pakkumine. Seega avaldub raamatukoguteenuste kättesaadavuse ja kvaliteedi paranemise kaudu sihtrühmale positiivne mõju.

12. Muudatuste koondmõju ettevõtete ja/või kodanike halduskoormusele

Kavandatavad muudatused ei mõjuta ettevõtjate ja kodanike halduskoormust.

13. Muudatuste rakendamise seotud riigi ja kohaliku omavalitsuse eeldatavad kulud ja tulud

13.1. Rahvaraamatukogude võrgu loomise põhimõtete uuendamine

Kuna hetkel on probleemiks ennekõike asjaolu, et RaRS-is sätestatud rahvaraamatukogude võrgu loomise põhimõtted eeldavad paiguti ebamõistlikult suure hulga rahvaraamatukogude loomist ja seda soovitakse muuta, ei kaasne kohalikele omavalitsustele tõenäoliselt kulusid seoses uute rahvaraamatukogude avamisega. Kohalikud omavalitsused, kellel on olnud kehtivaid rahvaraamatukogude võrgu loomise põhimõtteid eriti keeruline järgida, on juba valdavalt läinud seda teed, et korraldanud rahvaraamatukogude olemasolu omavalitsusüksuse elanike tegelikest vajadustest lähtuvalt, mistõttu ei ole oodata ka märkimisväärset kulude kokkuhoidu.

13.2. Rahvaraamatukogu struktuuri kirjeldamine

Täiendavad kulud võivad tekkida kohalikel omavalitsustel, kes pole hoolitsenud selle eest, et rahvaraamatukogude olemasolevates struktuuriüksustes oleks tagatud tänapäevase teenuse miinimumstandard (näiteks on niinimetatud teenindus- või laenutuspunkti tööaeg äärmiselt piiratud, puudub interneti kasutamise võimalus jne). Muudatuste kavandamise praeguses etapis on kaasnevate

⁵⁵ [Sotsiaalkindlustusamet. Statistika ja aruandlus.](#)

⁵⁶ [Eesti Hoiuraamatukogu tegevusaruanne 2019.](#)

⁵⁷ [Statistikaamet. Rahvaarv aasta alguses.](#)

⁵⁸ [Statistikaamet. Vähemalt 15-aastased raamatukogu külastanud.](#)

kulude suurust keeruline prognoosida, mistõttu esitatakse täpsem kulude ülevaade eelnõu seletuskirjas.

13.3. Maakonnaraamatukogu kontseptsiooni uuendamine

RaRS § 10 lõike 3 punkti 3 kohaselt finantseeritakse toetusena riigieelarvest KuM-i ettepanekul maakonnaraamatukoguks oleva rahvaraamatukogu nelja töötaja töötasu ja ülalpidamine. 2020. aastal eraldati selleks 1 240 806 eurot. Eesmärk on rahastada raamatukoguteeninduse piirkondlikku koordineerimist riigieelarvest vähemalt samas mahus ka edaspidi. Riigieelarve kulud ja tulud seega kavandatavatest muudatustest tulenevalt ei muutu. Küll aga võivad riigieelarve vahendid maakonnaraamatukogude võrgu ümberkorraldamisel kohalike omavalitsuste vahel senisest erinevalt jaotuda.

13.4. Rahvaraamatukogu juhtimise tõhustamine

Raamatukoguteenindust piirkondlikult koordineeriva rahvaraamatukogu (praegu maakonnaraamatukogu) pidajaks olevad kohalikud omavalitsused peavad asutusele juhi leidmiseks korraldama edaspidi iga viie aasta järel avaliku konkursi. Sellega märkimisväärset kulu ei kaasne.

13.5. Raamatukogudele riigieelarvest antava arendustoetuse jaotamise ja rahvaraamatukogude üle haldusjärelvalve tegemise üleandmine Eesti Rahvusraamatukogule

KuM-ilt Eesti Rahvusraamatukogule kõnealuste ülesannete üleandmisel antakse ühe täiendava töökoha loomiseks kaasa rahalised vahendid summas 38 000 eurot aastas, millele lisandub 1 200 eurot ühekordseteks IT-kuludeks. Lisaks lepatakse kokku Eesti Rahvusraamatukogu eelarve suurendamises, kompenseerimaks asjaolu, et Eesti Rahvusraamatukogu toetuse jaotajana ise enam raamatukogudele riigieelarvest antavat arendustoetust taotlema ei saa. Viimati nimetatud osas taotleb KuM lisavahendeid, kuna antud taotlusvooru maht vajab selleks, et raamatukogudes suuremaid muudatusi ellu viia, igal juhul suurendamist ega tohiks Eesti Rahvusraamatukogule eraldatava summa võrra kahaneda.

13.6. Raamatukogude infovara üldkättesaadavaks tegemiseks mõeldud infotehnoloogia arendamise eest keske vastutaja määramine

Eesti Rahvusraamatukogu raamatukogude infovara üldkättesaadavaks tegemiseks mõeldud infotehnoloogia arendamise eest vastutajaks määramisel on sisuline tähendus, kui kõnealuseid infotehnoloogilisi lahendusi ka päriselt välja töötama asutakse. Eesti Rahvusraamatukogu täiendav tööjõuvajadus kavandatava muudatusega seoses on kuus töökohta, millega kaasneb iga-aastane kulu suurusjärgus 194 000 eurot ja ühekordne IT-kulu 7 200 eurot.

Kolme erineva olemasoleva raamatukogusüsteemi (RIKS, ESTER/Sierra ja URRAM) aastane ülalpidamiskulu oli 2017. aasta andmete järgi kokku ligi 389 000 eurot⁵⁹, millest pisut üle 200 000 euro kaetakse riigieelarvest (KuM-i ning Haridus- ja Teadusministeeriumi kaudu) ja ülejäänud kohalike omavalitsuste või teiste avalik-õiguslike juriidiliste isikute (ülikoolide) eelarvetest. Ühtse raamatukogusüsteemi juurutamiskulu on hinnanguliselt 2 460 000 eurot ja ülalpidamiskulu 500 000 eurot aastas. Kuna ühtse raamatukogusüsteemi kohta hetkel ärianalüüsi veel tehtud pole, ei saa ka öelda, kui suureks kujuneks tulevikus riigi ja kohalike omavalitsuse panuse osakaal süsteemi ülalpidamiskulude katmisel. Kuigi uue süsteemiga kaasnevad kulud näivad esmapilgul praegustest kuludest suuremad, tuleb arvestada, et olemasolevad raamatukogusüsteemid on alarahastatud. Kui neidki arendataks reaalsele vajadusele vastavalt, oleks kulud oluliselt suuremad ning ühtse raamatukogusüsteemi eelised selgesti märgatavad.

E-väljaannete laenukeskkonna tehnoloogilise lahenduse hankimise, arendamise ja haldamise viie aasta kulud jäävad sõltuvalt valitavast lahendusest vahemikku 122 000 eurot kuni 540 000 eurot. E-

⁵⁹ KPMG Baltics OÜ. Raamatukogusüsteemide kaasajastamise analüüsi lõpptulem. Tallinn, 2019.

väljaannete esialgne soetamise kulu on ligikaudu 560 000 eurot ja kasvab igal järgneval aastal umbes 40 600 euro võrra (st vajadus teisel aastal on 600 600 eurot jne). E-väljaannete esmase soetamise kulud kaetakse riigieelarvest. Edaspidi on kavas sisu hankimisse kaasata ka kohalikud omavalitsused, kuid seda alles siis, kui pärast e-väljaannete laenutuskeskkonna kasutuselevõttu on tekkinud ülevaade Eesti erinevates piirkondades elavate laenutuskeskkonna kasutajate ja nende vajaduste kohta.⁶⁰

Turunduskulu kahe süsteemi peale kokku on umbes 30 000 eurot aastas.

KuM esitab kõnealuste kulude katteks rahaliste vahendite eraldamiseks riigieelarve strateegia koostamise raames lisataotluse.

13.7. Eesti Hoiuraamatukogu ühendamine Eesti Rahvusraamatukoguga

Hoiuraamatukogu ühendamine Eesti Rahvusraamatukoguga otseselt täiendavaid kulusid kaasa ei too, kuid kahe asutuse teenuste ühendamine eeldab tulevikus lisavahendeid suurusjärgus 200 000 eurot. KuM esitab selleks riigieelarve strateegia koostamise raames lisataotluse.

14. Edasine mõjude analüüs

Kuna eelnõu kavandamise praeguses etapis on veel mitmed lahendused (näiteks rahvaraamatukogude võrgu loomise põhimõtted ja maakonnaraamatukogude tulevik) lahtised ja konkreetsete tulemusteni jõutakse edasise kaasamise käigus, esitatakse põhjalikum mõjuanalüüs eelnõu seletuskirjas.

VI. Kavandatav õiguslik regulatsioon ja selle väljatöötamise tegevuskava

15. Valitav lahendus			
Alternatiivsed regulatiivsed lahendusvõimalused on ennekõike rahvaraamatukogude võrgu loomise põhimõtteid ning eri tüüpi rahvaraamatukogude ja nende struktuuriüksuste pakutavaid teenuseid puudutavates küsimustes, samuti riiklike ülesannete täitmise osas raamatukoguteeninduse koordineerimisel. KuM-il ei ole käesolevas VTK-s kirjeldatud lahendusvariantide osas kindlaid eelistusi ja ministeerium on valmis huvirühmade edasise kaasamise käigus kõiki pakutud võimalusi kaaluma.			
15.1. Töötatakse välja uus tervikseadus		15.2. Muudatused tehakse senise seaduse struktuuris	
		X	
15.3 Selgitus	Esialgse hinnangu kohaselt pole uue tervikseaduse väljatöötamine vajalik, sest kavandatavaid muudatusi ei ole RaRS-i ja ERRS-i kogumahtu arvestades palju.		
16. Puudutatud ja muudetavad õigusaktid			
Lisaks RaRS-ile ja ERRS-ile võivad muutmist vajada RaRS-i rakendusaktid kultuuriministri 12. juuli 2004. a määrus nr 9 „Rahvaraamatukogu töökorralduse juhend“, kultuuriministri 9. jaanuari 2015. a määrus nr 1 „Rahvaraamatukogudele riigieelarvest finantseeritavate kulude jaotamise kord“ ja kultuuriministri 25. veebruari 1999. a määrus nr 5 „Rahvaraamatukogude Nõukogu põhimääruse kinnitamine“.			
Hoiuraamatukogu ühendamiseks Eesti Rahvusraamatukoguga tuleb anda VVS § 43 lõike 3 alusel ja kooskõlas Vabariigi Valitsuse 8. oktoobri 1996. a määrusega nr 244 „Valitsusasutuste hallatavate riigiasutuste moodustamise ja ümberkorraldamise ning nende tegevuse lõpetamise korra kinnitamine“ kultuuriministri määrus ning tunnistada kehtetuks kultuuriministri 1. juuni 2010. a määrus nr 3 „Eesti Hoiuraamatukogu põhimäärus“. Muuta tuleb ka autoriõiguse seaduse § 25 ⁵ lõiget 1, kus nimetatakse Eesti Pimedate Raamatukogu hoiuraamatukogu struktuuriüksuseks.			
17. Edasine kaasamise plaan – keda, millal ja kuidas kaasatakse			

⁶⁰ Ernst & Young Baltic AS. E-väljaannete laenutuse teenuse eelanalüüs. Ärimudel ja äriprotsess. Tallinn, 2020.

VTK esitatakse kooskõlastamiseks kõikidele ministriumidele ning arvamuse avaldamiseks Eesti Linnade ja Valdade Liidule, omavalitsusliitudele, MTÜ-le Eesti Raamatukoguhoidjate Ühing, MTÜ-le Eesti Raamatukoguvõrgu Konsortium, Rahvaraamatukogude Nõukogule, Eesti Rahvusraamatukogule, Eesti Hoiuraamatukogule, maakonnaraamatukogudele, suuremate linnade rahvaraamatukogudele, Eesti Kirjastuste Liidule, Eesti Puuetega Inimeste Kojale ja Eesti Pimedate Liidule. Edasine kaasamine otsustatakse VTK kohta laekuva tagasiside pinnalt.

18. Põhjaliku mõjuanalüüsi toimumise aeg

Põhjalikum mõjuanalüüs koostatakse eelnõu ettevalmistamise käigus 2021. aasta teiseks poolaastaks.

19. Eeldatav kontseptsiooni (HÕNTE § 1 lg 3) valmimise ja kooskõlastamisele saatmise aeg (kui järgmise sammuna koostatakse eelnõu kontseptsioon)

Eelnõu kontseptsiooni ei koostata.

20. Eeldatav eelnõu avaliku konsultatsiooni ja kooskõlastamise aeg

Teine poolaasta 2021

21. Õigusakti eeldatav jõustumise aeg

Juuli 2022

22. Vastutavate ametnike nimed ja kontaktandmed

Ülle Talihärm,
raamatukogunõunik,
ulle.taliharm@kul.ee, 628 2244;
Karin Ligi, õigusnõunik,
karin.ligi@kul.ee, 628 2254.